LATVIJA
Latvian Newspaper
Published twice weekly. Authorized by EUCOM HQ. Civil Affairs Division. 14-th July 1947. AG 383. 7 GEC-AGO. Editor: Kārlis Rabācs. Printer: „Schwäbisches Volksblatt" Günzburg/Donau Bürgermeister — Landmannplatz 7. Population to be served: 20.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 14 (119)
Piektdien, 1948. g. 20. febr.
Iznāk otrdienās un piektdienās. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs, vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Culitis, H. Mindenbergs, A. Šmits. Adrese: Günzburg/Donau, „Latvija". — Tālruņi: apg. 84, red. 50, spiest. 92.

Kaŗš būtu ļoti tuvu, ja Vidusjūras valstis zaudēs neatkarību, saka ģenerālis Eizenhauers

Maskavas radiofons apgalvo, ka ASV un Italija vienojušās par slepenām militārām klauzulām

KOPĪGI AMERIKĀŅU UN ANGĻU LIDMAŠĪNU MANEVRI

Grieķijas valdība, neskatoties uz speciālu parlamenta pieprasījumu, slēgtā sēdē nolēmusi parlamentu atlaist, jo atzīst, ka šai svarīgajā brīdī politiskās partijas tikai traucējot nopietno valsts aizsardzības darbu, ziņo Berominsteras radiofons. „New York Herald Tribune" ziņo, ka šai nedēļā, tiklīdz Atēnās ieradīšoties jaunais amerikāņu militārās misijas vadītājs ģen. Flits, sākšoties jauna faze grieķu pilsoņu kaŗā, jo ar šo brīdī iesākšoties lielāka amerikāņu līdzdalība politiskajā un militārajā stratēģijā.

Vienošanās par to esot panākta ļoti svarīgā amerikāņu un angļu misiju un sūtniecību darbinieku apspriedē ar Grieķijas valdību. Amerikāņi un angļi esot saņēmuši garantijas, ka visus svarīgākus lēmumus pārrunāšot regulārās kaŗa padomes sēdēs, kuŗās piedalīsies arī amerikāņu un angļu pārstāvji. Grieķi atmetuši plānu dibināt mazāku kaŗa padomi, kuŗā piedalītos tikai ministru prezidents, viņa vietnieks, sabiedriskās kārtības un kaŗa ministri un bruņoto spēku štābu priekšnieki.

Kaŗa padomes sēdēs piedalīšoties ne vien amerikāņu un angļu misiju vadītāji, bet vēl divi citi šo valstu pārstāvji. Šiem četriem gan nebūšot balstiesību, bet viņi tikai došot padomus. Viņu klātiene, pēc „New York Tribune" domām, novērsīšot neapsvērtu armijas politiku kā arī aizkavēšot eventuālus armijas mēģinājumus vilcināt amerikāņu pieprasītās vispārējās ofensīvas ievadīšanu pret nemierniekiem.

Jādomā, ka jaunā vienošanās patiešām veicinās efektīvāku rīcību pret Grieķijas partizāniem un Markosa valdību, kas, pēc BBC ziņām, šinīs dienās it kā uzņēmusi diplomātiskus sakarus ar Bulgāriju, Rumāniju un Ungāriju. Šī rīcība acīm redzot iekļautos aktīvākā ASV Vidusjūras politikā, kuŗas nepieciešamību apliecinājis prezidents Trumens ar vēstuli kongresam, pieprasīdams jaunus līdzekļus Grieķijas un Turcijas atbalstīšanai, un ko ļoti skaidros vārdos apliecinājis arī ģen. Eizenhauers plašā ziņojumā, ko viņš publicējis, atstādams ASV armijas štāba priekšnieka amatu. Šai ziņojumā, kuru īsumā pieminējām jau mūsu laikraksta pagājušā numurā, Eizenhauers starp citu vēl teicis: „Ja Vidusjūras valstis zaudētu savu neatkarību, tad kaŗš būtu ļoti tuvu klāt." Tālāk viņš uzsvēris nepieciešamību palīdzēt demokratiskajām zemēm, jo tad, ja tās savu cīņu zaudētu, „mēs piedzīvotu, ka pāri sašaurinātiem okeaniem un arktikas barjērām esam nostādīti pret despotisku kolosu, kas izplēties pāri Eurāzijas kontinentam un aptveŗ kādreizējo Romas imperiju, seno Persiju, ģermāņu karaļu valstis un mongoļu chanu platības . . ." Sevišķi esot jāsargā Vidusjūras telpa, jo tās zaudēšana nozīmētu tiešas kaŗa briesmas. Eizenhauers izteicies, ka pasaules stāvoklis šodien esot „pietiekami turbulents", lai „viena izolēta akcija varētu izraisīt konfliktu kādā kritiskā apgabalā, un ja kaŗš reiz iesācies, tas ātri lec pāri robežām un iejauc citas tautas, kuŗu vienīgā vēlēšanās ir miers."

Arī Maskava šķietami sākusi jaunu „aukstā kaŗa" ofensīvu šai pašā telpā. Maskavas radiofons ziņojis,

(Beigas 5. lpp.)

LCK un LCP viedoklis

Latviešu organizāciju apvienības jautājumā

Tā kā Latviešu organizāciju apvienības dibināšanas sanāksmē 14. februārī, par ko ziņojām iepriekšējā numurā, ne LCK priekšsēdis prof. V. Vītols, ne LCP priekšsēdis J. Lavenieks nepiedalījās (tajā pašā dienā Valkas nometnē notika arī paplašināta LCK sēde), tad redakcija 18. februārī telefoniski lūdza prof. V. Vītolu (Memingenā) precīzēt LCK viedokli LOA jautājumā. LCK priekšsēdis paskaidroja, ka viņš par jaunās apvienības nodibināšanos gan esot dzirdējis, bet tuvākas informācijas viņam neesot. Nākamās dienās viņš došoties uz Eslingenu, kur cerot saņemt tuvākas ziņas, kas 14. febr. sanāksmi ierosinājis un par tās norisi, pēc kam arī varēšot precīzēt savu personīgo viedokli. Turpretim LCK un LCP viedokli varēšot noteikt tikai LCP 3. marta sesija.

Ievācot ziņas par LCP priekšsēža Lavenieka viedokli, izrādījās, ka Lavenieks paziņojumu par 14. februāra sanāksmi līdz sanāksmes dienai nebija saņēmis.

Krievi izvāc Austrijas vagonus uz Rumāniju

Padomju iestādes Austrijā sākušas izvākt daļu Austrijas dzelzceļa vagonu, ziņo „New York Herald Tribune" korespondents no Vīnes. Caur Ungāriju uz Rumāniju nosūtīti jau 1000 vagonu, izvedot 100 vagonu dienā. Ar to Austrijas dzelzceļi, kas tikko sākuši atkopties, atkal dabūšot smagu triecienu.

Kaŗa beigās padomju armija Austrijā ieguva 12.500 preču vagonu, 2000 pasažieŗu vagonu un 2500 lokomotīvju. Lielākā daļa ritošā materiāla apzīmēta ar Padomju Savienības zīmēm. Austriešiem gan atļauts lietot daļu šī materiāla, bet padomju iestādes arvien liegušās skaidri konstatēt, kāda daļa vagonu un lokomotīvju piederējusi Austrijai jau pirms pievienošanas Vācijai 1938. gadā. Pēdējā laikā padomju iestādes izteikušas gatavību lielāko daļu ritošā materiāla pārdot Austrijai par apmēram 400 miljoniem šiliņu un aicinājušas sūtīt uz Maskavu tirdzniecības delegāciju šī un citu jautājumu izlemšanai. Austrijas valdība tomēr atteikusies dot delegācijai pilnvaras šīs lietas izlemt Maskavā. Kā „New York Herald Tribune" korespondents norāda, iemesls esot sliktā pieredze ar zināma veida līgumiem, kādi panākti ar mazām valstīm, kas sūtījušas uz Maskavu delegācijas. Pēc tam krievu iestādes paziņojušas, ka rezervē 3000 vagonu izvākšanai no Austrijas. Pastāvot bažas, ka šo skaitu krievi vēl varētu palielināt.

Tas pats laikraksts ziņo, ka pēc četru mēnešu slepena darba krievi pabeiguši jaunas benzīna rafinētavas būvi, kas vairāk nekā divkārt palielināšot Austrijas degvielu produkciju. Jaunā fabrika atļautu krieviem kontrolēt 90.000 tonnu degvielu gadā, ieskaitot augstākās kvalitātes benzīnu militārām vajadzībām. Fabrikas būve sākusies oktobrī, nodarbinot 700 personu, to vidū arī DP, kas nometināti īpašās barakās būves tuvumā.

Austrijas ārlietu ministrs Grūbers, pēc Šveices radio ziņām, izteicies, ka gadījumā, ja četru ārlietu ministru vietnieki Londonā tagad vienotos par Austrijas mierlīgumu, tad vēl šo rudeni Austrijā būtu iespējams sarīkot parlamenta vēlēšanas. ASV ārlietu ministrs Maršals preses konferencē Vašingtonā izteicies, ka ASV esot pret pārmērīgām financiālām prasībām no Austrijas, jo ar to apdraudētu tās saimniecisko neatkarību.

NYHT, BBC

Komūnisma aktīvitāte pieaug

Čechoslovakijā draud valdības krize

FEDERĀCIJAS PLĀNI BALKĀNOS

Politiskā aktīvitāte Austrumeiropā pēdējā nedēļā vēl pastiprinājusies. Polijas, Čechoslovakijas un Dienvidslavijas ārlietu ministru konference Prāgā beigusies un publicētajā komunikē trīs valstis paziņojušas, ka vēlas piedalīties Vācijas problēmas atrisināšanā, jo vienpusīgs jautājuma atrisinājums trīs rietumvalstu izpratnē nevarot garantēt mieru. Pašā Čechoslovakijā draud izcelties nopietna valdības krize nekomūnistisko valdības koalīcijas partiju nesaskaņu dēļ ar komūnistiem. Tai pašā laikā Maskavā parakstīts Padomju Savienības — Ungārijas draudzības un palīdzības līgums uz 20 gadiem, bet angļu presē pastiprinās balsis, kas paredz drīzu Dienvidslavijas un Bulgārijas apvienošanos federācijā.

Trīsvalstu konferences Prāgā publicētajā komunikē norādīts, ka ar bažām esot jākonstatē, ka notikumu norise Vācijā runājot pretim Potsdamas un Jaltas nolīgumiem, apdraudot stāvokli Eiropā. Denacifikācija un demilitārizācija Vācijā esot apstājusies un notiekot pat nacionālsociālisma veicināšana no jauna. Arī reparācijas minētās trīs valstis vēl neesot saņēmušas. Čechoslovakijas ārlietu ministrs izteicies, ka Vācija nākotnē varot kļūt par briesmu avotu visai Eiropai.

Čechoslovakijas valdības koalicijas nekomūnistisko partiju pārstāvji parlamentā pārmeta iekšlietu ministram, ka viņš visos svarīgākajos policijas amatos ieceļot savas komūnistu partijas biedrus, kas tīši traucējot citu partiju priekšvēlēšanu kampaņu. Policija pat dibinot komūnistu partijas šūniņas. Sekojošā valdības sēde ministru prezidentam komūnistam Gotvaldam aso domstarpību dēļ bija jāpārtrauc. Komūnistu partijas izpildkomiteja izdotā uzsaukumā apgalvo, ka pārējās partijas gribot pulcināt reakcionārus, lai organizētu puču un pārņemtu valdību. Šai nolūkā tās vēloties radīt valdības krizi. Trešdien nekomūnistiskās koalicijas partijas kopsēdē vēlreiz konstatēja, ka tām vairs neesot iespējams brīvi sarīkot savu vēlētāju sapulces, jo tās traucējot policisti — komūnisti. Par jauno stāvokli apspriedusies arī Beneša vadītā tautas sociālis i partija. Nākošā valdības sēde nolikta šodien.

Ungārijas valdības delegācijā, kas pirmdien ieradās Maskavā, piedalījās valsts prezidents Tildijs, ministru prezidents Dinjess un viņa vietnieks komūnistu līderis Rakošijs. Jau trešdienas vakarā paziņoja abu valstu draudzības un palīdzības līguma noslēgšanu. Pēc Maskavas radio ziņām, līgums paredzot savstarpēju militāru palīdzību gadījumā, ja kādai no abām līgumslēdzējām uzbruktu Vācija vai cita valsts, kas nostātos aiz tās. Līguma sarunās un parakstīšanas aktā esot piedalījies arī maršals Staļins. Ārlietu ministrs Molotovs pēc tam paskaidrojis, ka tagad esot pabeigta līgumu virkne ar visām draudzīgajām valstīm pie Padomju Savienības rietumu robežām.

„Daily Mail", dibinoties uz pašreizējo starptautiskās situācijas attīstību, ziņo, ka Eiropas sadalīšanās divās nometnēs, liekas, veicināšot plānus par Dienvidslavijas un Bulgārijas ciešāku apvienošanos. Par šādiem plāniem Belgradē esot dzirdēts jau kopš ilgāka laika. Balkānu valstu vadītāju pēdējā laika savstarpējie apciemojumi, sevišķi maršala Tito brauciens uz Sofiju novembrī, liekoties atbalstām šo versiju. Dimitrova viesošanās laikā Bledā noslēgtais Bulgārijas un Dienvidslavijas līgums jau norādot uz iespējamu federāciju nākotnē.

Maršals Tito pēc viesošanās Sofijā paskaidrojis, ka visur Bulgārijā viņu sveicis sajūsmināts pūlis ar saucieniem: „Mēs negribam robežu. Mēs gribam federāciju!" Kādā sarīkojumā Belgrades lielākajā teātrī, kur izrādīja filmu chroniku par Tito viesošanos Bulgārijā, skatītāji sākuši skaļi aplaudēt, kad uz ekrāna parādījusies federātīvas Dienvidslavijas-Bulgārijas valsts karte, kas sniegusies no Triēstas rietumos līdz Varnai pie Melnās jūras austrumos. Šādai „Dienvidslavu imperijai", norāda „Daily Mail", būtu 23 miljoni iedzīvotāju, un tās territorija varētu kļūt par kodolu plašākai Balkānu vai pat Austrumeiropas federācijai.

BBC, DM

Par spīti Anglijas protestam, Čīle gatavo desantu Falklandu salām

Čīles valsts prezidents Gonzaless ar vairākiem kaŗa kuģiem un desanta kaŗaspēku devies uz Falklandu salām un paskaidrojis, ka Čīles suverēnitāte esot apdraudēta. Tas noticis pēc tam, kad Anglijas ministrs MakNīls apakšnamā asi nosodījis Čīles un Argentīnas prasības pēc Falklandu salām un šo divu valstu flotes manevrus Antarktikas ūdeņos. MakNīls paskaidrojis, ka Falklandu salas noteikti ir Anglijas īpašums un Anglija neļaus savas tiesības aizvainot. No Keptaunas, Dienvidafrikā, uz Falklandu salām „ar aizzīmogotu pavēli" devies angļu 8000 t kreiseris „Nigeria".

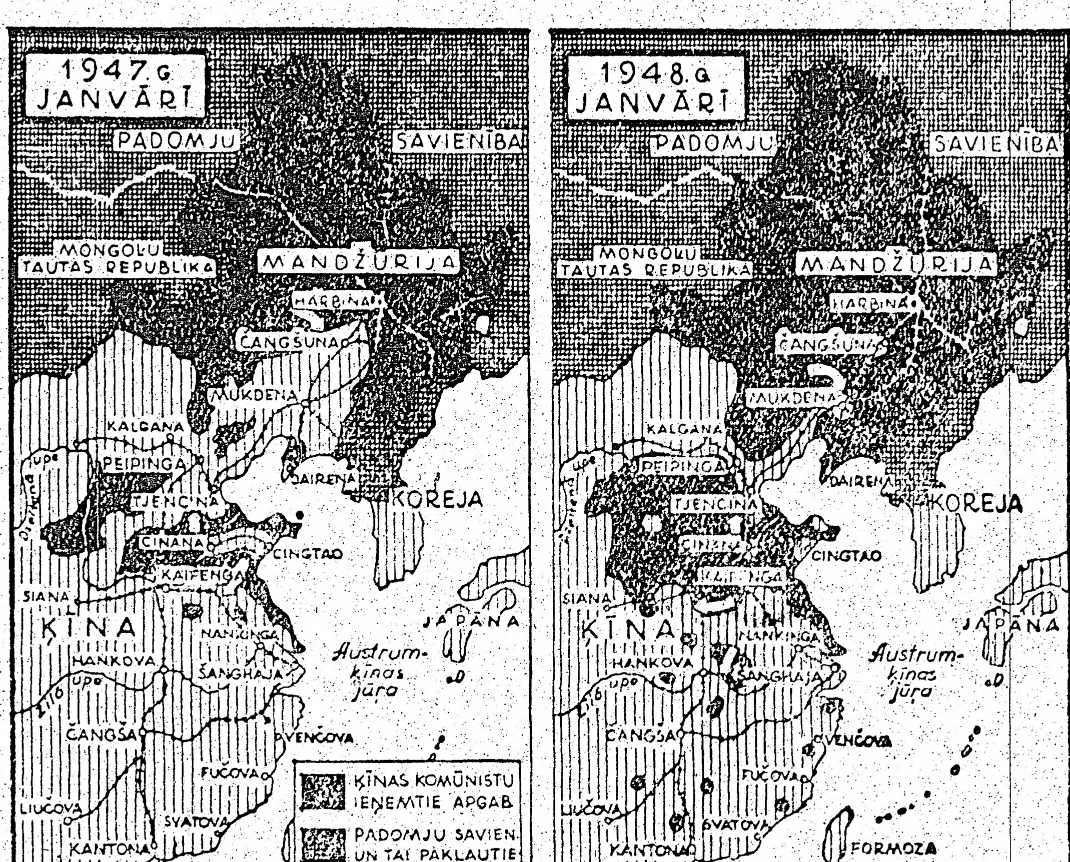

Šīs divas kartes, kas zīmētas pēc „New York Times", rāda stāvokli Ķīnā, kāds tas bija pirms gada un kāds tas bija šīgada janvārī. Starplaikā nākuši klāt vēl divi svarīgi notikumi — komūnisti nogriezuši pēdējo sauszemes ceļu uz Mandžūrijas galvaspilsētu Mukdenu, tā ka iespējama arī šīs pilsētas krišana sarkano rokās, un Korejas ziemeļdaļā izsludināta padomju republika. Pēdējais notikums draud paplašināt Tālo austrumu pilsoņu kaŗa lauku. Skat. rakstu 5. lpp.

UZ 62.000 VĪRIEŠU 49.000 SIEVIETES

EMIGRĀCIJA UN MŪSU DZĪVĀ SPĒKA UZTURĒŠANA

Vēlēdamās prof. H. Buduļa rakstā skartos jautājumus noskaidrot dažādiem redzes viedokļiem, redakcija lūdza par mūsu dzīvā spēka problēmu arī LCK domas. Jautājums apspriests LCK 14. februāra paplašinātā sēdē, kur atzīts, ka jauktas laulības latviešiem nav vēlamas.

Latviešu tauta pašreiz atrodas vissliktākos apstākļos, kādus vien var iedomāties tautas dzīvā spēka saglabāšanai. Sākot ar 1941. gadu mūsu tautas piederīgie ir izkaisīti pa visiem vējiem, ģimenes saskaldītas, jauni cilvēki izsūtīti spaidu darbos. Liela tautas daļa atrodas trimdā, visvairāk Vācijā, pa daļai arī Zviedrijā, Austrijā, Anglijā uc. Gados vecākie lielākā procentuālā samērā palikuši dzimtenē, bet jaunieši un vidējo gadu cilvēki lielā vairumā atrodas trimdā.

Pēc Centrālās kartotēkas ziņām 1947. g. novembrī trimdā reģistrēti nepilni 112.000 latviešu, no tiem 62.468 vīrieši un 49.027 sievietes. Ja pēc kaŗa visur sievietes ir krietni pārsvarā par vīriešiem, tad mūsu trimdiniekos tas ir otrādi, pie kam starpība starp vīriešu un sieviešu skaitu ir krietni liela. Turpretim mūsu dzimtenē latviešu sievietēm vajadzētu būt lielā pārsvarā pār vīriešiem. Visam tam pievienojas vēl kāds nelabvēlīgs apstāklis, un proti, ka trimdinieku kustības brīvība ir ierobežota un ka darba un emigrācijas piedāvājumi pašreiz notiek tādā veidā, ka uz zināmu zemi vīrieši izceļo daudz lielākā skaitā kā sievietes.

Uz pag. g. 1. novembri starp latviešu izceļotājiem Anglijā bija 4698 vīrieši un tikai 1928 sievietes, Beļģijā 289 vīrieši un 63 sievietes, Kanādā 118 vīrieši un 19 sievietes, ASV 87 vīrieši un 131 sieviete, Dienvidamerikā 73 vīrieši un 54 sievietes utt. Tai pašā laikā Zviedrijā bija 2952 vīrieši un 1851 sieviete, Austrijā 980 vīrieši un 1172 sievietes, Dānijā vīriešu bija 884 un sieviešu 886, tātad vienādā vairumā.

Kamēr emigrācija būs atkarīga vienīgi no darba piedāvājumiem dažādās zemēs un kamēr strādniekiem nevarēs tūliņ līdzi braukt viņu ģimenes, tikmēr vīriešu un sieviešu izklīšana pa dažādām zemēm kļūs vēl nevienmērīgāka.

Līdz ar to mūsu tautas bioloģiskās saskaldīšanas process kļūs vēl sāpīgāks. Ir gluži dabīgi, ka jaunieši cenšas nodibināt savu ģimeni visos apstākļos, kādos tie uz ilgāku laiku nokļūst. Eiropiešu izceļotāji savā laikā diezgan lielos apmēros ir sajaukušies ar iezemiešiem, kuŗu vidū tie ir ilgāku laiku dzīvojuši, pat ja iezemieši rasiskā ziņā bijuši viņiem pilnīgi sveši. Turpretim tad, ja rasiskās atšķirības nav, tad saprecēšanās starp izceļotājiem un iezemiešiem vieglāka un nāk kā nenovēršama parādība. Ja nemaldos, kādā laikrakstā bija atzīmēts, ka samērā īsā laikā vairākas latvietes izgājušas pie zviedriem par sievām, kaut gan Zviedrijā, kā redzams, latviešu vīrieši ir pat skaitliskā pārsvarā par sievietēm. Tādu laulību nodibināšanu starp izceļotājiem un iezemiešiem noteic ne tikai jauniešu savstarpējās simpatijas, bet daudzos gadījumos te līdzdarbojas arī tīri saimnieciski apstākļi un apsvērumi.

(Beigas 2. lpp.)

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 14 (119) 1948. g. 20. februārī
Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

BEZ CETURKŠŅA DIVPADSMIT — MŪSU PAŠU SPĒKS VAI NESPĒKS

Mūsu trimdas laiku raksturo trūkums. Bet no visiem trūkumiem pats lielākais ir bijis saskaņotas, sadarbīgas, vienotas rīcības trūkums. Ir bijuši un ir skaisti nodomi, ideāli, centieni, nav trūcis gribas, bet sasniegumi nereti neatbilst spēku patēriņam tieši tāpēc, ka enerģija šķiesta paralēli dažādos virzienos, daudz laika pagājis diskusijās par kompetencēm. Ir bijusi arī iespītēšanās, ieciršanās, iedomāta prestiža apsvērumi, lai arī mērķis visiem viens un tas pats — zaudētās brīvības atgūšana mūsu zemei un tautai un atgriešanās brīvā valstī. Ir noticis tā, ka aiz kokiem pazudis mežs, aiz personīgām ambicijām mērķa cildenums.

Bet neesam bijuši arī gluži akli un nevar arī teikt, ka nebūtu vārdā sauktas briesmas, kas, tāpat kā aiz katriem maldiem, uzglūn arī aiz šiem. Un tās ir trimdas garīgo spēku un interešu dilšana, depresijas pieaugšana, ticības remdenība, mīņāšanās uz vietas; nevis uzslēgšanās notikumu attīstībai un šīs attīstības mērķtiecīga ietekmēšana, bet ļaušanās, lai notikumi rotaļājas ar trimdinieku masu un to bīda.

Visas tās ir iezīmes, kas raksturo sabiedrību bez vadības. Un arī mums nav bijis vadības. Pie rietumu demokratiju vadībām darbojas Latvijas likumīgie sūtņi, še, Vācijā, darbojas mūsu pašu vēlētie pārstāvji, daudzas organizācijas, arī tādas, kuru vēsture bagāta cildeniem sasniegumiem, visi ir pūlējušies, cik tas katra spēkos bijis, bet rezultātus mēs būtu vēlējušies redzēt kuplākus.

Šim apstāklim bijušas nevēlamas sekas ne vien mūsu trimdas dzīves tā saukto ikdienas jautājumu kārtošanā, bet vēl vairāk tas grauzis trimdinieku garīgos spēkus, tajā pašā laikā degradēdams trimdas jēgu. Katrā ziņā trimda, kuras pamatojums rodams vienīgi bioloģiskā plāksnē, nav necik sevi attaisnojusi un nekādā ziņā nevar pretendēt arī uz kaut cik ilgu izturību.

Arī šī iezīme nav pagājusi nepamanīta. To ir uztvērusi trimdas darbinieki, to uztvērusi un nav rimusi atzīmēt prese, bet visasāk to uztvēruši un visasāk uz to arī reaģējuši trimdinieki paši. Ja pēdējā laikā dibināti ir aizrādīts uz uzticības krizi, ja aizrādīts uz apatijas pieaugumu sabiedrībā, uz pulverizēšanos, tad šo ļaunumu saknē nav meklējama tikai trimdā pašā, bet arī tajā apstāklī, ka dažādo organizāciju paralēlisms un pat apkarošanās nereti radījusi nevis garīgu rosmi, iekvēlinājumu, bet apmulsumu vai sašutumu.

Visā šajā bēdīgajā vēsturē ir tikai viens gandarījuma moments, un proti: nav dzirdēts, ka kāds būtu ņēmies iegalvot šādu stāvokli par labu un apstrīdējis sadarbības un vienotas rīcības kardinālu nepieciešamību. Un ir bijušas arī pūles šo sadarbību un vienotu rīcību panākt.

Sadarbības pamats ir savstarpīga uzticība kopīgā mērķa sasniegšanai. Bet sadarbība nav un nebūs panākama, ja tās dalībniekiem trūks iecietības un tie katrs paštaisni un ietiepīgi paliks pie tā, ka tikai viņu ieskati ir vienīgi pareizi un tikai viņu darba metodes īstās. Tur, kur viena puse pieprasa bez ierunām atzīt tās nemaldīgumu, bet otrai ir vienīgi „nemaldīgo" lēmumu izpildīšanas pienākums, tur par īstu sadarbību nav ko runāt pat tad, ja tā apliecināta ar parakstiem rakstītā veidā. Sadarbība, gluži kā demokratiskā sadzīve vispār, iespējama vienīgi uz iecietības, savstarpīgas uzticības un citādu ieskatu respekta; kompromiss ir raksturīgākais tās izpaudums. Ja līdz šim patiesi sirsnīgo sadarbības centienu iedzīvināšanas mēģinājumi jau asnā sāka vīst un nokalta pirms uzziedēšanas, tad gan laikam tas tā ir noticis tieši pieminētās pārprasti uztvertās sadarbības iztulkošanas dēļ.

Ar prieku atzīmējams, ka trimdas sabiedrībā vērojamos jaunos simptomus beidzot ir uztvēruši taisni tie, kam tie bija jāredz. Jaunās LCP pirmās sesijas darba kārtībā ir rakstīts jautājums, kas liecina, ka padomes prezidijam un Centrālai komitejai vienotas, sadarbīgas trimdas rīcības jautājums, trimdas saturēšana par idejisku un līdz ar to par aktivu, mērķtiecīgu vienību nav pagājis secen un tie strādājuši pie šo nodomu realizēšanas. Ir arī zināms, ka līdzīgas, konkrētas ieceres ir arī dažiem jaunievēlētiem LCP locekļiem. Latviešu organizāciju pārstāvju sanāksmē 14. februārī Eslingenā, kurā piedalījās gan Latvijas Centrālās padomes darbinieki, gan Latviešu Centrālās padomes un LCK locekļi (priekšsēdis prof. Vītols, citu svarīgu pienākumu kavēts, nebija varējis ierasties), ir panākta vienošanās par Latviešu organizāciju apvienību, par kuras pagaidu prezidija priekšsēdi ievēlēts prof. A. Švābe. Par apvienības mērķiem minēti — Latvijas atbrīvošana, tautas saglabāšana un latviešu organizāciju sadarbība — tieši tas, kā trūkumu esam sevišķi jutuši. Pēdīgi, šķiet, būsim pienākuši pie pašu spēka avotiem, kas ļaus mums trimdas nevarību pārvērst par enerģijas iedarbināšanas sviru.

Mēs šobrīd, tātad, stāvam lielas, skaistas atbildības priekšā. Tā neprasa no mums neko citu, ka patiesu sadarbības gribu, pacelšanos pāri sīkmanīgi - personīgām ambicijām, bet sola visciIdenāko, kas cilvēkiem iespējams, — pašaizliedzīgu, saskaņotu darbu savu tautas brāļu, savas tautas un tēvijas labā. Ja mēs patiesi to gribam, tad ir pēdējais laiks ne vien par sadarbību runāt, bet to pārvērst arī darbos. Arī priekšnoteikumi tam beidzot radušies.

Kā visā, kas patiesi liels un cēls, ir savas briesmas, tā tas ir arī šoreiz. Ja pašā pēdējā laikā, kā pieminēts, no dažādām pusēm un tik skaidri izpaudusies sadarbības aktīvitāte, tad tā nedrīkst šoreiz avarēt. Ja tas notiktu, tad kārotās darbīgās vienības, saskaņotas rīcības un saprašanās vietā rastos plaisa, kas būtu ne vien daudz bīstamāka par to rīvēšanos, kas pastāvēja līdz šim, bet tā atklātu arī ļaunu perspektīvu nākotnē. Ar skumjām te pieminams, ka tas jau ir noticis Zviedrijas latviešiem, kur sākumā visu sadarbībai iecerētā Nacionālā fonda dibināšana savstarpēju šķelšanos vēl vairāk padziļinājusi. Šo piemēru te pieminam nevis kā pārmetumu tautas brāļiem Zviedrijā, bet par atgādinājumu šejieniešiem kāpināt visus dvēseles spēkus, saredzēt postu, kādā atrodas mūsu tauta, nolikties tās un atbildības priekšā un darīt to, ko gaida latvieši tuvumā un tālumā.

Laika nav vairs daudz.

Pulkstenis rāda bez ceturkšņa divpadsmit.

Kārlis Rabācs

Gandrīz puse Lībekas latviešu pieteikušies darbiem Kanādā

KANĀDAS KONSULS VENTORFAS TRANSITNOMETNĒ

Lībekas latviešu nometnēs pabeigta reģistrēšanās Kanādas jaunajam darba piedāvājumam — adītājām un laukstrādniekiem. Pieteikušies ap 1550 Lībekas tautiešu. Ievērojot samērā prāvo slimnieku, invalidu un veco ļaužu skaitu, darbiem Kanādā pieteikusies vairāk nekā puse to mūsu tautiešu, kas pagaidām vispār var pretendēt uz tālāku izceļošanu.

No Artilerijas nometnes reģistrējušies 390 latviešu (apm. 50%), Mēzenes 376 (48%), Valderzē 334 (30%), Marli 87 (20%) un Herenvikas 63 (27%).

Par kanādiešu jauno akciju gan nav nekādu tuvāku noteikumu. Ir pat iespējams, ka šai laukstrādnieku un adītāju reģistrācijai varētu būt iepriekšējas aptaujas raksturs, kā tas bija pirms Westward Ho akcijas, kad darbu piedāvāja tikai atsevišķu nometņu speciālistiem. Pagaidām nav arī nekādu norādījumu, vai izceļošana paredzēta kopā ar ģimenēm. Tieši tāpēc, ka nebija šādu ierobežojumu, izskaidrojama lībekiešu lielā atsaucība Kanādas jaunajam piedāvājumam.

Ventorfas transitnometni šajās dienās apmeklēja Kanādas konsuls un sevišķas komisijas pavadībā uzsāka tur novietoto kalnraktuvju, metallstrādnieku un būvju darba reflektantu pārbaudi, galveno vērību veltot politiskajai aptaujai, un raudzījās, lai reģistrēto latviešu vidū nebūtu bijušo karavīru un komūnistu. „Sijāšana" notika ļoti pamatīgi, jo no apm. 600 kandidātiem aizbraukšana uz Kanādu paredzēta tikai simtam. Daudziem vajadzēs atgriezties pamatnometnēs. Daļu par derīgajiem atzīto strādnieku jau šajās dienās pārvedīs uz Dipholcas nometni, bet 26. febr. paredzēts nākamais izceļotāju transports uz Kanādu. Kanādieši paskaidrojuši, ka viņu rīcībā DP pārvešanai ir tikai viens kuģis. Ventorfas transitnometnē daudzi mūsu tautieši nīkst jau ļoti ilgi. Par spīti visām grūtībām neviens nevēlas atgriezties savās bijušajās nometnēs, bet tomēr reiz cer aizbraukt pāri okeanam.

Iesākums visur grūts

VĒSTULE NO KANĀDAS

Kad 30. decembrī Dīpholcas transitnometnē parakstīju darba līgumu ar Kanādas darba ministriju, vienu gadu solīdamies strādāt par drēbnieku norādītā vietā un par atalgojuma likmi, kas atbilst turienes dzīves standartam, man šķita, ka lielākās grūtības nokļūšanai Kanādā aizvadītas. Rūpju tomēr bija diezgan pat vēl Kanādā. Drēbniekus un mājkalpotājas sūtīja uz Montrealu. Tur mūs novietoja īpašā mītnē, ko varētu saukt par caurbraucēju nometni, jo no turienas atbraucējus sadalīja uz jaunajām darba vietām. Katrai ģimenei ierādīja atsevišķu istabu. Jaunos iemītniekus kāds ierēdnis sagaidīja ar uzrunu, ko tulkoja poļu valodā, jo lielais atbraucēju vairums bija Polijas žīdi. Baltiešiem tulkoja vāciski.

Pēc sadales mani sūtīja uz Vinipegu — farmeru un labības elevātoru pilsētu, kas atrodas Kanādas vidienā. Bez žīdiem un ukraiņiem braucu es ar savu ģimeni un kāda igauņu jaunava. Mūs sagaidīja žīdi un ukraiņi. Ukraiņi savāca savus tautiešus, žīdi savus, bet es ar ģimeni un igauniete bijām bez sagaidītājiem. Tad žīdi pieņēma arī mūs. Viņi savus tautiešus izdalīja pa ģimenēm, atkal mēs atlikām, jo te katra tautība un ticība vāc savus piederīgos. Tad misters Franks, kas ir Vinipegas žīdu rabīns, piezvanīja luterāņu mācītājam vācietim Heimanim. Viņš atnāca, aizveda mani ar sievu un mazo dēlu un igaunieti pie sevis un gādāja par mums kā tēvs par saviem bērniem. Tagad nepatīkami atcerēties brīdi, kad mūs izsēdināja Vinipegas stacijā bez centa kabatā, bez valodas un turklāt kriētnā salā un varējām iet, kur gribējām. Ar mūsu tautiešiem pirmo reizi satikos, kad sāku pie kāda latviešu drēbnieka strādāt.

Dzīvokli man palīdzēja sameklēt mācītājs Heimanis, bet tā kā tanī varēšu sākt dzīvot tikai marta pirmajā pusē, tad pagaidām joprojām uzturos pie laipnā garīdznieka. Latviešiem te sava mācītāja nav, bet ir igauņiem. Vinipegā un tās apkārtnē dzīvo daudz vāciešu, ukraiņu un krietns skaits igauņu. Ir arī latvieši, no tiem vienam otram pieder nami un citi īpašumi. Jaunā paaudze latviski nerunā. Daudz dzird vācu un krievu valodu, jo šeit dzīvo dažādu tautību ļaudis. Darbā strādāju „uz gabaliem" un pirmā nepilnā nedēļā nopelnīju 20 dolarus. Izpeļņu nevarētu uzskatīt par kādu noteiktu mērauklu, jo apstākļi vēl sveši un pirmā nedēļā nestrādāju atalgojuma ziņā izdevīgāko darbu. Mūsu jaunais 3 istabu dzīvoklis maksās 30 dolarus mēnesī, pie tam ar visu apkurināšanu, veļas mazgājamo mašīnu un tālruni.

Vinipegā bargi salst un ir lieliskas medību iespējas. Ieroču atļaujas nevajaga arī ārzemniekam; samaksā 2 dolarus par putnu medībām, bet 3 dol. par stirnu un var sākt medīt. Zaķus var šaut bez maksas, tiem speciāla medību nodokļa nav. Protams, vajaga šaujamo. Kādreizējais DP par to vēl nevar domāt, jo vispirms būtu jāgādā šujammašīna un mēbeles, un jāatceras tie, kas palīdzēja, Vinipegā iebraucot.

Dzīvot var labi, tikai iesākt grūti.

Vinipegā, februāra sākumā.

Fr. Reinšmits

Nometņu dzīve

PROF. DR. E. DUNSDORFS atkal ievēlēts par latviešu skautu priekšnieku. Vēlēšanās piedalījās skautu vadītāji Vācijā, Dānijā un Zviedrijā.

BALK priekšsēdis A. Šteinhards 17. febr. apmeklēja Kleinkecas Ausmas nometni un runāja par mūsu dzīves aktuāliem jautājumiem.

3000 kg zivju eļļas saņemts par Latvijas debloķēto līdzekļu atlikumu. Eļļa nosūtīta LSK Heidelbergā. Starptautiskais sarkanais krusts arī pieprasījis, uz kādām vietām nosūtīt par debloķētiem līdzekļiem iepirktās 6 tonnas taukvielu un 6 tonnas cukura. LCK nolēmusi iepirkumu sadalīt proporcionāli starp Vācijas 3 rietumu okupācijas joslu un Austrijas latviešu bērniem.

Uz 62.000 vīriešu 49.000 sievietes

(Turpinājums no 1. lpp.)

Trimdas dzīve vispārīgi ir nestabila. Viņā daudz kas tāpat viegli rodas, kā viegli sairst. Tas attiecas arī uz ģimenes dzīvi. Visbiežāk noslēdz laulības jaunieši paši savā nometnē. Daudzos gadījumos gan rodas dibinātas šaubas, vai viena otra no šīm laulībām ar laiku nesairs, sevišķi tur, kur jauni zēni apprec krietni vecākas sievas. Bet laiks ir tāds un dzīves apstākļi tik nenoteikti, ka cilvēki mazāk domā par nākotni un visu to, kas varētu būt vēlāk, bet vairāk dzīvo no dienas dienā un vadās savā rīcībā pēc pašreizējiem apstākļiem. Nav pamata domāt, ka tāda dzīves uztvere un tāds paradums varētu izbeigties vai ievērojamākā mērā grozīties ar trimdinieku aizceļošanu un ieiešanu jaunos un normālākos sadzīves apstākļos. Radikālu pagriezienu varētu sagaidīt vienīgi tad, ja mums izdotos jau tuvākā nākotnē atgriezties savā dzimtenē.

Pēc savas dabas latvietis ir pa daļai kosmopolīts, tas spēj samērā īsā laikā piemēroties jauniem dzīves apstākļiem un iedzīvoties dažādu tautu paražās un dzīves veidā. Svešā zemē vispārīgi ir grūti uzturēt savu tautību vairākās paaudzēs, sevišķi tur, kur attiecīgas tautības piederīgo procents nav liels. Ja vīrs vai sieva pieder minoritātei, bet otrs laulības partneris iezemiešu majoritātei, tad majoritāte ar laiku uzsūc minoritāti, vismaz viņas pēcnācējos. Tā ir parādība, kuras novēršana nav cilvēku spēkos.

Visam tikko minētam pievienojas vēl kāds cits ļaunums: tagad dažas zemes pieprasa vienīgi pēc neprecētiem jauniem cilvēkiem, un pie tam dodot darbu visvairāk tikai vienam dzimumam. Viss tas atrodas tik lielā pretrunā ar humānisma ideāliem, ka dažreiz pat grūti ticēt, ka līdzīgas lietas varētu rasties kultūrālās zemēs. Dzīve ir izrādījusies daudziem cilvēkiem par cietsirdīgu pamāti un humānisma ziņā daļa cilvēces liekas būt atgājusi atpakaļ pat dažus gadsimteņus. Ar šiem apstākļiem ir jārēķinājas. Vismaz daļa to mūsu jauniešu, kas neprecējušies tagad aizbrauc uz dažādām pasaules malām, ar laiku iedzīvosies jaunos apstākļos un, nodibinot ģimenes dzīvi svešos ļaudīs, gribot negribot atšķelsies no latviešu tautas. Ja kādam sieva būs kanādiete vai kādai vīrs austrālietis, tad nav pamata domāt, ka tie vēl kādreiz dedzīgi gribēs atgriezties Latvijā, izņemot varbūt retākus gadījumus.

Tāpēc tautas kopības uzturēšanai un mūsu dzīvā spēka saglabāšanai ir ārkārtīgi svarīga un nozīmīga lieta, ka jaunie cilvēki, iekāms izklīst pa pasauli, nokārto savas ģimenes lietas, atrodoties vēl tautas kopībā. Trimdinieku starpā ir daudz jaunu neprecētu cilvēku un visumā nav grūti atrast sev dzīvesbiedru. Ne ar ko citu nebūtu tik lielā mērā pakalpots mūsu tautai, kā ar viņas dzīvā spēka pavairošanu, nodibinot vairāk ģimeņu un rūpējoties par prāvāka bērnu pūliša uzaudzināšanu katrā ģimenē. Tai brīdī, kad visu mūsu liktenis atrodas svaru kausā un kad latviešu tauta nostādīta jautājuma priekšā — būt vai nebūt, katra latvieša dzīvē nav nekā svarīgāka kā ziedoties, lai mūsu dzīvības koka nolauzto zaru vietā rastos jaunas atvases un lai viņš ne tikai augtu savu kādreizējo kuplumu un zaļumu, bet lai tas augtu un nenokalstu arī nākotnē.

Kad latvieši bija spiesti atstāt savu dzimteni 1944. gada rudenī, tie nedomāja, ka vairākus gadus nevarēs tur atgriezties. Tāpat, kas tagad aizbrauc tālāk pāri okeaniem, bieži nedomā, ka atgriešanās varētu būt grūtāka nekā aizbraukšana un ka tā varētu notikt arī tikai pēc gadiem. Tāpēc nevienam nevajadzētu doties garā ceļā pa galvu pa kaklu, nenokārtojot tādas savas lietas, kas te būtu veicamas un kuru kārtošana tālā svešumā varētu sagādāt lielākas grūtības, nekā atrodoties pašu vidū Eiropā, kaut arī ārpus dzimtenes.

Mūsu tautas dzīvā spēka pieaugums jau miera laikā bija par mazu, lai tas pilnīgi nodrošinātu tautas tālo nākotni. Pēdējos astoņos gados tas ne tikai apsīcis, bet laba tautas daļa ir aizgājusi bojā. Mūsu tautieši dzimtenē arī ir izklīdināti un ļoti daudzi atrauti ģimenes pavardam. Būtu ļoti bēdīgi, ja tāpat notiktu arī ar tiem, kas atrodas trimdā un kuriem tagad draud izklīšana pa dažādām pasaules malām. Tās ir lietas, par kurām der domāt, kamēr vēl nav par vēlu.

Prof. H. Buduls

Iespējama latviešu mākslinieku viesošanās ASV

IRO vadība interesējusies par latviešu māksliniekiem — solistiem, lai eventuāli varētu sarīkot latviešu mākslinieku turneju pa ASV. Eslingenas latviešu kolonijas vadība pēc IRO pieprasījuma ieteikusi ievadīt sarunas ar Latviešu stīgu kvartetu (prof. Norīti, prof. Ruševicu, Vīnertu un prof. Ozoliņu), prof. Ati Teichmani un Hugo Štrausu, baletmeistaru Osvaldu Lēmani un baletdejotāju Mirdzu Griķi.

Latviešu bērni sāk apmeklēt angļu skolas

Kopā ar saviem vecākiem Anglijā tagad dzīvo arī samērā daudz latviešu bērnu. „Viņi jau uzsākuši mācības gaitas angļu skolās," raksta „Nedēļas Apskats". „No 5—11 g. vecie bērni apmeklē pamatskolu (Primary school), bet no 12—15 g. v. mācās vidusskolā (Secondary school). Uz pamatskolu bērnus katru rītu aizved autobusā, bet vidusskolnieki brauc ar vilcienu un ceļu samaksā hosteļa vadība. Pamatskolā bērni pusdienās saņem 2 ēdienus, kamēr vidusskolā izsniedz pienu vai kakao un jāēd no hosteļa līdzdotās maizītes."

Kādā pamatskolā 600 skolēnu vidū ir 29 latvieši, 12 lietuvieši, 5 igauņi un 9 ukraiņi. Pēc vecuma un spējām bērni iedalīti 11 klasēs. 3—5 latviešu bērni izdalīti angļu bērnu vidū un 2 st. dienā mācās kopā ar viņiem. Otras 2 st. atsevišķās grupās latvieši mācās angļu valodu. Pusdienas ēd kopā ar angļu bērniem un skolotājiem. Angļu pamatskolas pirmais un galvenais uzdevums ir audzināšana, tikai pēc tam seko minimālo zināšanu apgūšana. Cittautiešu bērniem bez skolotājiem ir vēl 2 tulki, kas mazos pavada uz un no skolas. Parastajā skolas darbā tulki neiejaucas un jābrīnās, cik bērni ātri visu saprot un saprotas. Katru nedēļu 6 mātes aicina skolā iepazīties ar bērnu mācības gaitām.

Kādā vidusskolā mācās 11 latvieši, 4 lietuvieši, 2 igauņi un 2 ukraiņi. Arī te darbojas tulki. Mācības notiek gan atsevišķi, gan kopā ar angļu bērniem. Galvenā vērība piegriezta zinībām. Ārzemniekiem grūtības rada valodas pilnīga nepārzināšana. Skola audzēkņiem dod iespēju bez maksas apmeklēt koncertus.

Anglijā bezmaksas skola obligāta līdz 15. dzīvības gadam. Nav jāmaksā arī par mācības līdzekļiem. Angļu skola neuzdod darbu mājās. Sestdienās mācības nenotiek. Tas dod iespēju brīvo laiku izmantot latviešu priekšmetiem. Vēl pagaidām nav noorganizēta skola mūsu bērniem, kas vecāki par 15 gadiem. Daļa šo jauniešu tādēļ aiziet par mācekļiem dažādās arodu nozarēs.

VĒSTULES REDAKCIJAI

J. Ozoliņš, Vircburgā

VAIRĀK TAKTA!

Pēdējā laikā vācieši arvien biežāk izaicinoši uzstājas pret DP. Tāda parādība nav patīkama, jo kā nekā mums pagaidām jāuzturas Vācijā. Tādēļ jācenšas, lai mēs ar savu stāju nedotu pamatu vāciešu izlēcieniem. Diemžēl, dažkārt arī paši esam vainīgi. Tā, piemēram, „Fraenkiche Zeitung" 31. janvāra numurā min gadījumu, kur kāda latviešu sabiedrības grupa Lichtenavā pie Ansbachas sarīkojusi karnevālu ar ēdieniem tajā laikā, kad vācieši streikoja nepietiekamā uztura dēļ. Tas nav vienīgais gadījums. Balles un karnevālus vāciešu acu priekšā rīko daudzās vietās. Šie sarīkojumi atgādina dzīres mēra laikā. Kamēr mūsu invalidi cīnās ar trūkumu un, izsviesti no nometnēm, klīst pa Vāciju, kamēr no dzimtenes izsūtītie latvieši vergo un mirst badu tundrās, citi dzīvo un priecājas uz nebēdu.

Vai tad brīnums, ka vāciešiem rodas ignums un skaudība pret DP, kas dzīvojot kā miljonāri, un apvaino tos melntirdzniecībā un citos neatļautos darbos. To, ka 99 proc. DP dzīvo godīgi un trūkumā, viņiem grūti ieskaidrot. Neliesim eļļu ugunī!

KURP mēs steidzamies?

Šoreiz gribētu runāt par steigu izglītības laukā, par steigu skolās. Mūsu bēgļu skolas sāka organizēties 1945. g. vasarā un rudenī, kad radās latviešu nometnes. Skolu darbā bija milzīgas grūtības, tas bija jāsāk un jādara ļoti primitīvos apstākļos — nebija nekādu mācības līdzekļu, arī grāmatu nebija, nebija nekādu skolas darbam vajadzīgo materiālu. Tomēr bija divi paši galvenie — skolēns un skolotājs — dažās nometnēs gan arī skolotāju nebija pietiekami un šo atbildīgo darbu uzņēmās citi izglītotie tautieši, kas sevī juta šādas spējas un aicinājumu, lai palīdzētu jaunatnei. Lēnām darbs sāka ritēt, līdz kaut cik nokārtojās un izveidojās.

Viens no ļaunumiem gan bija tas, ka gandrīz ikvienā nometnē dibināja ģimnazijas — vai skolotāji bija vai nebija. Bet tas būtu cits jautājums par skolotājiem un par to, kas par izglītības darbu veicams ģimnazijai un vai ikviens tur var mācīties.

Ja nu tādās grūtībās sākusies un darbojusies mūsu skola svešumā, varētu tūdaļ noprast, ka skolās darbs nevarēja būt tik intensīvs un veiksmīgs kā labi nostādītā skolā mierīgos laikos, kur izlietojami visādi mācības līdzekļi, kur visapkārt mācības grāmatas un bibliotēkas un visa kultūras dzīve.

Un tomēr jājautā — cik mācības gadu programmu veikts šinīs gados! — Mazāk par trim gan nebūs laikam nevienā skolā — bet dažās varbūt vēl vairāk. Pastāvot pat kādā nometnē kursi, kur visu vidējās mācības iestādes izglītības vielu veic mēnešos — ne gados.

Tad nav jābrīnās, ka rodas ļaudis, kas sāk šaubīties par mūsu skolu un mūsu skolas darba nopietnību. Bet es nedomāju, ka tas ir galvenais, ko citi par mums saka un domā, bet es gribētu runāt par darbu skolās pavisam neatkarīgi. Skolas darbs šinīs gados ir ticis ļoti steidzināts gan no skolēnu vecāku puses, gan arī no mūsu skolu lietu vadītājiem. Tam saprotami un ārējā dzīvē pamatoti iemesli: mūsu dzīves nedrošība, nezina, kas notiks tālāk. Tad jau labāk, ka skola nobeigta. Lai to panāktu, saīsināti brīvlaiki, saspiesta viela — tikai uz priekšu.

Tomēr šī steiga skolas un izglītības darbā neattaisnojas. Nevar jau pat amatu iemācīties uz ātru roku — kur nu vēl izglītoties — uzņemt mācāmo vielu, iedziļināties, to sevī asimilēt. Cilvēks arī garīgi aug un top un veidojas tīri organiski, uzņemdams gara barību. Kā nevar nedabīgi paātrināt cilvēka fizisko augšanu, tāpat to nevar darīt ar garu — un ģimnazijas it īpaši taču ir jauniešu gara dzīves un gara kultūras pamatlicējas.

Vai mēs gribam graut šo pamatu? Vai mēs gribam nākotni atstāt bez īstiem nacionāliem kultūras darbiniekiem, ka mēs tos pietiekami nenodrošinām? Mūsu latviskās skolas še svešumā ir taču mūsu lielākais un dzīvākais gara rosmju centrs, tas jāsarga un jātur dzīvs un kvēls, ja mēs vēl domājam par nacionālu nākotni.

Bet latviskais izglītības darbs jau traucēts kopš 1940. gada, kad komūnisti okupēja Latviju. Tad skolā visu noteica darbība komūnisma šūnās, kas bija pieviestas skolās. No 1941. g. vācu okupācijas laikā piešķīra liecības un klašu kursus par to, ka bija jāiet „darba dienestā"uc. Tagad kāds skolotājs sašutis par steigu mūsu bēgļu skolās teica ar ironiju — „vajadzētum izdot skolu apliecības par to, ka esam svešumā". Vai mēs paši nemanām, ka mēs padarām paviršu un nenopietnu savu izglītības darbu? Vai mēs nesākam darīt to pašu, ko darīja mūsu ienaidnieki? Bez tam paātrinātu skolas mācību neļauj arī skolēnu veselība. Jau tagad skolu jaunieši vājās pārtikas dēļ ļoti lielā skaitā nestipri vai slimi ar plaušām. Ir pat atklātas tuberkulozes gadījumi skolās. Trūcīgā iztika un paātrinātais skolas darba temps, tad vēl sacīkšu sports — tas nežēlo veselību.

Nāk atkal pavasaris. Marta vidū beigsies skolās mācību gads, būs eksāmeni. Un tūdaļ aprīļa sākumā noteikts jaunā skolas gada sākums. Vai patiesi pēc mācības gada kursa veikšanas tūdaļ iespējams raut tālāk? Kurp mēs steidzamies? Ko mēs ar šo steigu gribam panākt? Taču negribēsim sagraut jauniešu veselību, garīgo aktīvitāti un postīt paši savas tautas izglītības pamatus. Vai beidzot nebūtu pienācis laiks drusku apstāties, atvilkt elpu, lai rudenī ar atjaunotiem un pavairotiem spēkiem ķertos pie darba? Vasarā skolēniem pēc kāda laika atpūtas būtu noorganizējami dažādi praktiski kursi (valodu, šoferu, installātoru utt). Mēs daudz gan runājam par sagatavošanos dzīves reālitātēm, tomēr ne visu darām šinī ziņā, kas būtu iespējams.

Tālāk tiksim, ja būsim nopietnāk un dziļāk sagatavojuši savu jaunatni, nekā ar pavišu steigu.

Skolotāja

San Marino prezidents meklē komūnistus

Franču žurnālists Pjers Lazarefs, aprakstīdams savus iespaidus ASV, starp citu pastāsta par šādu piedzīvojumu kādā deju vakarā Vašingtonā, kur piedalījušies daudzi senātori un kongresa locekļi, slaveni žurnālisti un citas prominences. Lazarefs sēdējis kopā ar kādu augstāku ārlietu ministrijas darbinieku un žurnālistu Volesu Karolu.

„Vai zināt jaunāko nostāstu par Maršala plānu?" iejautājies Karols. „Italijas vidū novietotās mazās San Marino republikas prezidents ieradies Romā un jautājis ASV sūtnim Denam, vai arī San Marino nevarētu iekļūt Maršala plāna valstu sarakstā?"

„Pats par sevi saprotams," atbildējis Dens. „Es tūlīt paziņošu jūsu vēlēšanos Vašingtonai. Laikam gan arī jūsu komūnisti kļuvuši nekaunīgi."

„Nemaz nē!" atbildējis San Marino prezidents. „Mums vispār nemaz nav komūnistu."

„Nav komūnistu?" brīnījies Dens. „Bet kāpēc tad gribat pievienoties Maršala plānam?"

San Marino prezidents tad lidmašīnā devies uz Parīzi un apmeklējis Francijas ministru prezidentu.

„Man vajadzīgi divi komūnisti. Vai nevarat man kādus aizdot?"

„Mīļais kungs," viņam atbildējis Francijas valdības galva. „Tas nav iespējams. Mūsu komūnistu skaits tik strauji mazinājas, ka mums tagad visi, kas vēl palikuši, vajadzīgi pašiem, lai ietekmētu amerikāņus."

San Marino prezidents tad aizbraucis mājās un aicinājis pie sevis abu partiju vadītājus. Viņš licis, lai katra partija no sava vidus sameklē divus oficiālus komūnistus. Pēc tam viņš atkal braucis uz Romu pie ASV sūtņa un teicis:

„Mister Den, es diemžēl biju spiests uzņemt savā valdībā divus komūnistus."

Dens tūlīt telegrafējis uz Vašingtonu, ka San Marino jāiekļauj Maršala plānā.

Nd Fr

Vai visi ārzemju korespondenti Maskavā ir spiegi?

Volters Lipmans pārmet amerikāņiem slepeno dokumentu publicēšanu

MASKAVA APGALVO, KA ASV GRIBĒJUŠAS SLĒGT AR VĀCIJU SEPARĀTU MIERU

Viesībās, ko ārlietu ministrs Molotovs nesen rīkoja par godu Rumānijas ministru prezidentam Grozam, ārzemju korespondenti, kā tagad ziņo „New York Herald Tribune", apstājuši daudzināto krievu publicistu Zaslavski, kas padomju rakstnieku savienības laikrakstā „Oktjabr" apgalvojis, ka ārzemju korespondenti esot spiegi un amerikāņu kapitālistu aģenti. Tūlīt pēc tam, kad Molotovs iepazīstinājis Zaslavski ar Grozu, teikdams, ka Zaslavskis esot viens no ievērojamākajiem krievu publicistiem, Londonas „Daily Express" korespondente Marija Šova piegājusi klāt un jautājusi: „Vai tiešām domājat, ka mēs visi esam spiegi?"

„Es neesmu teicis, ka jūs visi esat spiegi!" pārsteigumā atkāpdamies, iesaucies Zaslavskis. Viņš tad atkārtojis, ko bija ierakstījis laikrakstā — ka amerikāņu imperiālisms esot radījis jauna tipa korespondentu, kas esot kombinēts reportieris, aģents un spiegs.

Bet amerikāņu un angļu žurnālisti gribējuši noteiktāku atbildi un pieprasījuši, lai Zaslavskis pasaka par katru atsevišķi, vai viņš ir spiegs vai nē. — „Vai uzskatāt mani personīgi par spiegu?" neatlaidusies Šova.

„Nē!" atbildējis Zaslavskis. „Taisni otrādi. Mēs esam draugi. Vai neatceraties, cik jauki ceļojām pa Poliju kara laikā?"

„Daily Express" korespondente nomierinājusies, bet amerikāņu laikraksta „Time" korespondents Džons Volkers jautājis, vai viņš esot spiegs.

„Dievs pasargi!" atsaucies Zaslavskis. Vēlāk viņš minējis trīs piemērus tam, kas ir reportieri, aģenti un spiegi reizē: bijušais ASV vēstnieks Bulits, amerikāņu rakstnieks Viljams Vaits un Birgers Lundbergs, kas vēl nesen bijis zviedru laikraksta „Morgen Tidningen" pārstāvis Maskavā. Pretējs piemērs — žurnālists, kas nekad necsot kalpojis dolaru imperiālismam, pēc Zaslavska domām, esot bijis nesen atlaistais franču aģentūras AFP pārstāvis Maskavā, kas atlaists par to, ka franču un krievu domstarpību laikā par repatriācijas misijām nostājies krievu pusē.

Volters Lipmans plašā rakstā par slepeno dokumentu publicēšanu ļoti asi pārmet ASV ārlietu ministrijai, ka tā šos dokumentus publicējusi.

Lipmans citē Vinstona Čerčila vārdus, ka nevajagot „spēlēt politiku ar vēsturi". Čerčils esot teicis, ka „šausmīgo atbildības nastu par to putru, kas izraisīja karu, nevienai pusei nevajadzētu kustināt. „Būtu labāk atstāt vēsturi vēsturei".

Lipmans domā, ka dokumentu publicēšana bijis „klasisks sliktas propagandas paraugs", jo bijis skaidrs jau iepriekš, ka sekos atbilde. Tagad esot paredzams, ka pamazām publicēs visus slepenos dokumentus — ne vien nacistu, bet arī padomju, angļu, franču, itaļu un amerikāņu dokumentus, kam sakars ar karu, un „kad tie visi būs publicēti, var droši teikt, ka neviens pats nebūs izgājis sveikā, jo katram būs uzkrauta sava daļa atbildības nastas par šausmīgo putru, ko pieminējis Čerčils."

Vismaz vienā ziņā Lipmana secinājumi šķiet pareizi — proti, tai ziņā, ka slepeno dokumentu publicēšanu tagad piesola visas valstis un Maskava turpina pilnā jaudā laist klajā papīrus, kas it kā pierādot angļu un amerikāņu vainu „šausmīgajā putrā".

Ceturtajā un pēdējā slepeno dokumentu serijā, kas publicēta Maskavā, apgalvots, ka ASV pārstāvji 1943. g. februārī Šveicē runājuši ar vāciešiem par separāta miera slēgšanu. Ziņojumā teikts, ka angļi esot runājuši par separātu mieru jau 1941. g. septembrī. Šīs sarunas esot notikušas Lisabonā un angļi gribējuši slēgt mieru jau ziemā vai nākošā pavasarī.

Krievu ziņojumā teikts, ka ASV Baltā nama uzdevumā Šveicē ar kādu princesi Hohenloe esot runājis Džona Forstera Dalesa brālis Alans Daless, kas esot ierosinājis radīt lielāku Vāciju kā drošību pret boļševismu un panslavismu.

Krievi apgalvo, ka viņu rokās esot sarunu stenogrammas no vācu archīviem un tās rādot, ka Daless teicis: „Nākotnē nekad vairs nav pielaižams stāvoklis, ka tādas tautas kā vācu tautu būtu spiestas netaisnības un trūkuma dēļ ķerties pie izmisīgas varonības eksperimentiem. Vācijas valstij jāturpina pastāvēt kā kārtības un miera faktoram. Nemaz nevar runāt par Vācijas dalīšanu vai Austrijas atdalīšanu."

ASV ārlietu ministrs Maršals šos paziņojumus katēgoriski atsauc.

NYHT

Cīņa par noskaņojuma maiņu

PRAKTISKA NEPIECIEŠAMĪBA UN HUMĀNITĀTE SPIEŽ ASV UZ NOTEIKTĀKU RĪCĪBU DP JAUTĀJUMĀ

Eiropas atveseļošanos nevarēs uzskatīt par pilnīgu, iekāms kara izklaidētie DP nebūs atkal iekļauti pasaules sabiedrībā kā derīgi pilsoņi, „The Christian Science Monitor" 3. februāra numurā raksta Džezefine Ripleja, norādīdama, ka visās runās par Eiropas atveselošanu pavisam maz uzmanības veltī tuvu radniecīgajai DP problēmai. Pa to laiku citas nācijas ātri izpratušas, kādas bagātīgas darba spēka rezerves atrodamas DP nometnēs, un nosūkušas tūkstošiem kvalificētu strādnieku darbam raktuvēs, rūpniecībā un lauksaimniecībā, kur ir stiprs darba roku trūkums. Pavisam jau 17 nācijas piedalās akcijā, kuras nolūks ir iegūt pa 2000 līdz 75.000 personu lielas DP grupas.

ASV kongresa komisijas, kas pagājušajā vasarā Eiropā pašas iepazinušās ar DP problēmu tieši, bija pārsteigtas, kad atklāja, kādā mērā citas nācijas „nokrejo" DP darba spēku, kamēr ASV bezdarbīgi noskatās, jo ierobežotu imigrācijas likumu dēļ nespēj piekļūt šim rezervuāram.

Raksta autore mudina uz enerģiskāku rīcību šinī jautājumā, pieminot, ka vairāki Vidējo rietumu štati ieinteresēti pacelt iedzīvotāju skaitu ar ielaižamiem DP, ka interesi izrāda vairākas rūpniecības nozares, ka Ņujorkas apģērbu rūpniecība pieprasījusi 10.000 strādnieku, ka Tālo rietumu un Jaunanglijas mežiem ļoti vajaga cirtēju, Vidējos rietumos trūkst lauksaimniecības darba spēka, bet mājsaimniecības strādnieki vajadzīgi visā valstī.

Pieminēti arī visi pretiebildumu atspēkojumi, abu lielo amerikāņu arodbiedrību savienību AFL un CIO un citu organizāciju labvēlīgā nostāja. AFL prezidents Grīns uzsvēris, ka no gadā ielaižamiem 100.000 ieceļotājiem, atskaitot viņu bērnus un pārējos nestrādājošos ģimeņu locekļus, algotas vietas aizņemtu ne vairāk par 60.000, kas no visiem 60 miljoniem strādātāju sastādītu tikai 0,1%. Kongresā un citur noskaņojums tagad pakāpeniski nosveras par labu DP un izzūd arī daži aplamie ieskati, piemēram, it kā vairums DP būtu žīdi (īstenībā tikai 20%), un nevēlamas un darbam nepiemērotas personas. Pat Amerikāņu leģions, agrāk galvenais imigrācijas pretinieks, tagad nostājies uz pretējā viedokļa, aizstāvēdams ierobežota DP skaita ielaišanu „kā nepieciešamību, kas saistīta arī humānitāriem apsvērumiem".

Par DP problēmas taisnīgu atrisināšanu, to materiālo atbalstīšanu un ielaišanu ASV, pēc citu amerikāņu laikrakstu ziņām, enerģiski nostājas arī Nacionālās komitejas DP jautājumos loceklis Kertiss Džonsons, uzsvērdams vajadzību vārdus pārvērst darbos, lai pierādītu, ka demokratija ir tiešām praktiska un sekmīga dzīves iekārta. DP vairāk nekā jebkura cita cilvēku grupa visā pasaulē vēlējušies šo iekārtu, jo totālitārisms tik ilgi tos spaidījis un mētājis. DP būtu jaunas asinis ASV organismam. Tādēļ Džonsons ieteic amerikāņiem mudināt savā apgabala pārstāvjus kongresā uz aktīvu rīcību. Līdzīgi presē izteicies „ChurchWorldService" vadītājs Džēmss Flints, kas apceļojis 12 Eiropas valstis, sevišķi iepazīdamies ar DP stāvokli Vācijā un Austrijā.

Kaut arī amerikāņu sabiedrībā un presē pieaug noskaņojums par labu DP uzņemšanai ASV un daži agrākie tās pretinieki kļuvuši par piekritējiem, tomēr joprojām pastāv spēcīgi politiski strāvojumi, kas ir pret jebkādu imigrācijas atvieglošanu.

Vai Iraka atgūs senās Babilonijas bagātības un varu?

Ar ASV atbalstu Tuvo austrumu valsts Iraka grib īstenot lielus plānus. Tigras un Eifrates upju apgabalu, kurš tagad gandrīz tuksnesim līdzīgs, nodomāts pārvērst par auglīgu dārzu — visu Tuvo austrumu labības klēti. Iraka tad spētu saražot labību ne tikai savām vajadzībām, bet varētu palīdzēt arī Turcijai, Transjordānai un Sīrijai. Šis plāns paredz apūdeņot vidējos Irakas rietumus, kur zeme ir auglīga, bet ļoti sausa un sausuma dēļ neapstrādāta. Šis apgabals senās Babilonijas laikos bijis apūdeņots un toreiz 20 milj. cilvēku varējuši dzīvot bagātu dzīvi. Tagad Irakā ir tikai 4,5 milj. iedzīvotāju un to pašu pārtikai labība jāieved.

Šī grandiozā apūdeņošanas projekta reālizēšanā ieinteresētas ne tikai ASV, bet arī Anglija, kas izsūtījusi uz Iraku apstākļu pētīšanai savus speciālistus no Indijas. Apūdeņošanas ierīces, kas būtu vislielākās tāda veida visā pasaulē, pēc amerikāņu speciālistu aprēķina izmaksātu 120 milj. dolaru. Pēc šī plāna viss Wadi Thartar apgabals, kas iet šķērsām pāri Irakai no ziemeļrietumiem uz dienvidaustrumiem, tiktu pārvērsts par lielāko mākslīgo ezeru pasaulē. No šī ezera tad ar plaši izzaroto kanālu palīdzību apūdeņotu pat vistālākos Irakas apgabalus. Ja šo milzīgo apgabalu pārvērstu par auglīgu maizes klēti, tad Irakas iedzīvotāju pašreizējais skaits nemaz nevarētu to apsaimniekot. Tādēļ Irakas valdība nopietni pārdomā arī par plašu ieceļošanas plānu, aicinot arabus no citām zemēm. „Šis apūdeņošanas plāns nav tikai sapnis, bet tas ir konkrēts un loģisks", teicis kāds augsts ASV ārlietu ministrijas ierēdnis.

Prof. H. Buduls

Komūnisti izmanto DP problēmu pretamerikāņu noskaņojuma radīšanai

Krievu un vācu komūnisti izmanto DP problēmu Rietumvācijā, lai radītu pretamerikāņu un pretangļu noskaņojumu kā vāciešu, tā arī pašu DP vidū, ziņo Kalifornijā iznākošais „Long Beach Press-Telegram" 30. janvārī, atsaucoties uz ASV dokumentāriskiem ziņojumiem. Komūnistu kampaņa ir divkosīga. Vāciešiem tā stāsta vienu, bet pārvietotajām personām ko citu, bet visa šī propaganda vērsta pret rietumu valstīm.

Berlīnes krievu licencētie laikraksti amerikāņu un angļu joslas apmēram 700.000 DP apvaino par „mēri", par „asinssūcējiem" un „vācu saimniecības parazītiem". Saskaņā ar amerikāņu izlūkošanas iestāžu ziņojumiem, komūnisti tai pašā laikā mēģina radīt DP nometnēs nemieru un neuzticību, lai sagādātu grūtumus rietumu okupācijas valstīm. Laikraksta līdzstrādnieks no Berlīnes tālāk ziņo, ka vāciešiem domātajā propagandā komūnisti iztēlo DP par kriminālijiem elementiem.

Darbam pieņemtais Vircburgas latviešu DP Alfreds K. saņem no kanādiešu komisijas pārstāvja ieteikšanas rakstu savai nākošai darba devējai — Kanādas tekstilfirmai. K. cer pēc sešiem Kanādā nostrādātiem mēnešiem pārvest uz turieni arī savu sievu un 5 gadus veco meitiņu.

Īpaši naidīgi ir uzbrukumi DP vairākumam, kas nākuši no Polijas, Igaunijas, Latvijas un Lietuvas un liedzas repatriēties uz apgabaliem aiz dzelzs aizkara.

Visos neatlaidīgajos laikrakstu uzbrukumos pārvietotajām personām krievu un vācu komūnisti nekad nepiemin to, ka paši vācieši ir atbildīgi par šo cilvēku stāvokli, jo lielāko daļu DP nacisti atveduši darbos uz Vāciju piespiedu kārtā. Krievu kontrolētie laikraksti mudina vāciešus prasīt, lai amerikāņi un angļi piespiedu kārtā repatriētu šos ļaudis uz viņu dzimtajiem apgabaliem, kas tagad ir krievu noteikšanā. Krievu argumenti par piespiedu repatriāciju ir pilnīgā pretrunā ar viņu viedokli pirms nepilniem diviem gadiem, kad krievu pārstāvji starptautiskajā kara noziedznieku prāvā Nirnbergā dedzīgi apsūdzēja nacistus par viņu vergu darba politiku, kas radījusi pārvietotās personas.

Komūnistu iefiltrēšanās un propaganda, tālāk ziņo laikraksts, ir sevišķi aktīva to vācu bēgļu vidū, kas nometināti rietumu joslās. Pēc amerikāņu izlūkošanas iestāžu ziņām, tur notiekot slepenas akcijas biedru vervēšanai šo elementu vidū, ar divkāršo nolūku — radīt pretamerikāņu noskaņojumu un pavairot komūnistu biedru skaitu. Virtembergā-Bādenē konstatēts, ka komūnisti bēgļiem izdalījuši naudu un pārtikas preces, lai abām vajadzībām iegūtu sev piekritējus.

Dzīves zaļais koks

Angelikas Gailītes romāns, apgāda „Tēvzeme" izdevums

Daži varbūt iebildīs, ka vēstījumam 110 lappušu biezā grāmatā tā kā nepienāktos romāna nosaukums, taču šeit ir psīcholoģiskais iztirzājums, diezgan daudz problēmu, iekšēju notikumu, pārmaiņu, pagriezienu, kas vijas ap galveno varoni Gundegu, ka to ar pilnu tiesību varam dēvēt par romānu. Neaizmirsīsim, ka Hamsuns kādu savu apm. tikai 20 lappušu gaŗo sacerējumu nosaucis par mazu romānu. Piederību rakstniecības veidam nenosaka gaŗums, bet iekšējā struktūra.

Dažam lasītājam varbūt liksies neparasts arī tas, ka daļa romāna sacerēta vēstulēs, ko Gundega apmaina ar savu draudzeni Ausmu, kā arī ar citām personām. Bet šai formai ir zināms attaisnojums tai apstāklī, ka Gundega dzīvo ārzemēs, brauc no Parīzes uz Norvēģiju pie sava līgavaiņa, viņas draudzene Ausma turpretim ir Rīgā. Astoņpadsmitā gadsimtenī vēstulēs sacerēti daudzi slaveni romāni: sentimentālā romāna nodibinātājs anglis Ričardsons (1689.—1761.) cienīja šo veidu, francūzis Šoderlo de Lakto tajā ietērpa savus Bīstamos sakarus, arī Puškins atstājis romānu iesākumus vēstulēs. Latviešu literātūrā gan tikai viduvēji autori, Zeltmatis, Skuju Frīdis rakstījuši stāstus vēstulēs, taču tas nevar būt par iemeslu noliegt šo paņēmienu.

Angelikas Gailītes literārā darbība sākās pēc 1905. g. Viņas pirmie stāsti Ilgas un maldi (ap 1913. g.) rāda simbolisma izsmalcināto formu, neparastas izjūtas, intelliģentas sievietes pārdzīvojumus. Latvijas laikā Gailīte publicēja otru stāstu grāmatu Dzirkstis sniegā, bet tagad pirmo romānu, kur intelliģentas latvietes — filoloģes, gleznotājas Gundegas — pārdzīvojumi, mīlestības, laulības sarežģījumi meklē izeju pozitīvā dzīves atzīšanā, mātes uzdevumā, nenoliedzot mākslu.

Jau pati par sevi šī problēma — mīlētājas, sievas, mātes, mākslinieces apvienošana varonē — uzliek autorei diezgan lielus romāna risinājuma grūtumus, ko vēl sarežģī jauktas laulības problēma — Gundegas pirmais vīrs ir cittautietis, norvēģis. Jāatzīst, ka šīs dažādās dvēseliskās, sabiedriskās, tautiskās problēmas guvušas tikai daļēju apgaismojumu, tikai aprautu māksliniecisku izvērtējumu. Latvijas laikā latviešu rakstnieces ļoti labprāt sūtīja savas varones uz ārzemēm meklēt piedzīvojumus; lai minam tikai Leimani, Kociņu, šeit arī Angeliku Gailīti, — man domāt, tagad viņas labprāt tās sūtītu uz Latviju, tikai ceļš uz turieni ir nogriezts.

Interesanta persona romānā ir Ausma, Gundegas korespondente, par viņu vecāka, kuŗas mūžā ir daudz vairāk traģikas, kas tikai vietumis pavīd starp rindām. Vispār, daudz kas šeit noklusēts, kurpretim citām lietām, piem., ārzemes dabas, mūzeju aprakstiem pievērsta lielāka uzmanība.

Virsraksts liekas ņemts no Ģētes teiciena Faustā: „Draugs, visa teorija pelēka, tikai mūžam zaļš ir dzīves zaļais koks". Romāns viegli, patīkami lasāms, jo Angelika Gailīte raksta tīrajā, dzidrajā, smalki noskaņotajā izteiksmē, kas piemīt tikai simbolistu stingrajā skolā gājušiem rakstniekiem.

Jānis Veselis

Ilze Šķipsna.

MEŽS

Saulē spoži zvīļo diena,
Mežs kā dzīva zaļa siena
Starus met un balsis dod.

Bet ar krēslas atnākšanu
Sēru skaņu šalkās manu,
Tumsa priedēs vietu rod.

Ciešāk mežs ap māju tiecas,
Egles pāri jumtam liecas,
Gaŗām lietus lāsēm raud.

Aukstiem pirkstiem logā sitas
Zari drūmi un, bez mitas
Grabinādamies, man draud.

Solī naksnīgā un baigā
Mežs ap manu māju staigā,
Svešs un ļauni izplēties.

Drebu, acis aizvērusi,
Gaidot, kad pret rīta pusi
Mežs no manis projām ies.

PIRMĀ SATIKŠANĀS

OSKARA KALĒJA STĀSTI DZIMTENES VĪRĀKS, GAUJAS APGĀDA IZDEVUMS

Ja mūsu literātūrai vienmēr bijusi liriska ievirze un gandrīz visi prozas autori ir pazīstami arī ar dzejoļu grāmatām, tad tagad, domājot par stāstniecības nākotni, skatam jāklejo gandrīz tukšā klajumā: aiz tagadējiem prozistiem nemana jaunaudzes. Jau tāpēc vien Oskara Kalēja pirmo grāmatu saņēmām ar kāpinātu interesi.

Līdz šim jaunais autors publicējis dažus spirgtā reālisma garā uzrakstītus darbus periodikā, no kuŗiem varēja manīt, ka viņš rakstniecību neuzskata par laika kavēkli vai nodarbību, kuŗai cilvēks nododas tad, kad „nekā nopietnāka nav ko darīt". Varēja arī manīt, ka Kalējam ir spēja saredzēt aiz ārējās, virspusīgās čaulas dziļākos, būtiskos saturus un meklēt to izteikšanai savu valodu.

Dzimtenes vīrākā ir četri darbi, kas apzīmēti par stāstiem, bet tikpat labi tos varētu saukt arī par novelēm. Visi tie tēlo Latvijas lauku dzīvi pēdējos gados vai, labāk sakot, cilvēkus pēdējo gadu Latvijas lauku apstākļos. Šie cilvēki un apstākļi nav ne ideālizēti, ne karikēti, bet tajos mēģināts atsegt, ka arī lauku cilvēki nav vairs brīvi no „smalkām kaitēm", ka arī viņi nav nebūt ne tik idilliski, ne tik viengabalaini, kā tos nezin kāpēc vēl arvien dažs cenšas radīt. Kalējs šos cilvēkus skatījis nevis caur tādas literātūras acenēm, bet pats ar savām acīm un tāpēc viņa skatījumā nav ne salkanības, ne pliekanības, lai arī tā domāt varētu pavedināt neizdevīgais grāmatas nosaukums.

Labākais, gatavākais darbs grāmatiņā ir Dižmaņu zvērs, kur tēloti pašlepna iegātņa psīchiskie sablīvējumi, kad viņa pirmdzimtais nav vis, kā tas to cerējis, zēns, bet meitene. Neatceros, ka mūsu literātūrā kāds cits būtu tēlojis līdzīgu dvēseles konfliktu tādā apskatā. Arī pārējo stāstu temati svaigi, nenobružāti un ja stilistiski tajos vēl jaužamas svešas ietekmes (šķiet Aīdas Niedras), tad par Dižmaņa zvēru var sacīt, ka tajā autors jau parādās arī pats uz sava stila ceļa. Pagaidām, liekas, Kalēja vājākā vieta ir fābulēšana, bet viņa prozista „ķēriens", kas jūtams cauri katrai lapas pusei, ļauj cerēt, ka turpmākajā darbā viņš arī ar to tiks galā.

Kad kritiķi vērtēs šo grāmatu, viņi bez šaubām atradīs tajā arī trūkumus, negludumus, kļūmes. Prasīt meistarību no pirmā darba būtu par daudz prasīts. Bet vienā ziņā šī grāmatiņa iepriecinās katru, proti, ar to, ka ar šo darbu mūsu literātūrai sevi pieteicis autors, kuŗā varam saskatīt nopietnas attīstības spējīgu rakstnieku.

K. Rabācs

Aīda Niedra

ČIGĀNIETE

Eglienas novada meži ir lieli un plaši. Caur tiem traucas Azandas upe. Upes krasts uz vakariem ir lēzens, uz rītiem stāvs un kraujains.

Līči ir nolaideni un zāļaini. Daži ir pieauguši ar ķērpjiem un grīslī, dažu krastmalas ir zeltainu un sulīgu pureņu pilnas un dažās aug un kuplo baltais un sarkanais āboliņš un mīkstais zāles stiebrs.

Līču pusē ir zemnieku sētas un tīrumi un otrā krastā plešas ganības; mežu pļavas un retas iebūvnieku būdas. Cauri mežam griežas pasaules lielceļš, upes brasls un lūdzinieks. Un daudz šinīs mežos vēl ir vietu, kur reti vien iestaigā cilvēks.

Purvi, līkšņas un tumša, sena tāle.

Pie Eglienas dzirnavām, aiz Azandas upes tilta izvijas vecas un aizmirstas krāšnatas pa sila pauguriem. Tās jau ir apaugušas ar sūnu un zāli, bet vietām vēl samanāmi seni akmeņi, celtņu atliekas.

Ap tām visapkārt šalkoja sils. Slaidas, zeltainas, sārtas priedes locījās gada laiku vējos un saulē. Purināiās un drebēja zaļgani zilie paegļu krūmi un mazās, rūgtenās eglītes.

Nolaidenās vietās uzšķīlās tumša, glaudīga un kupla sūna. Saulainā laikā sūna kļuva birzuļaina un gaiša, kā ar zeltu piebārstīta, bet noru tuvumā tā dzirkstīja sudrabaina, pieplakusi smilltij.

Aiz sila plētās augsta nora un pieglaudās upes krastam. Tā vijās tālu gar Azandas upi un vietām bija stipri pieaugusi ar paegļiem, priedītēm, eglēm un elkšņiem. Krāšnatu galā, pasaules lielceļa malā urdza avots un ietecēja upē.

Tur veldzējās ceļa gājēji un arī sētu ļaudis.

Krāšnatu norā labprāt apmetās čigāni. Viņiem patika sils, avots un upe. Un nekad sils nekļuva vientulīgs. Kad projām aizklīda pirmais bars, nāca otrs un ugunskuru dūmi nekad neizgaisa un naktīs ceļa gājējs redzēja spožas liesmas caur augstajām priedēm.

Kādā maigā vasaras rītā, pēc saules lēkta uz pasaules lielceļa parādījās čigānu bars. Viņi nāca no Ūdens kalna puses, no Raunas kalnājiem. Bija desmit pajūgu vai arī vairāk.

Sievas un mazie bērni sēdēja piekrautos ratos. Vīri, lielākie tēkaiņi un jaunekļi gāja kājām. Viņi mundri tuvojās Krāšnatu silam un veldzīgajam ceļa avotam.

Māju dārzi, gar kuŗiem gāja čigāni, bija apvainagoti ar kārtīm un ar latiņu sētām, bet tām cauri spraucās mazo čigānu veiklās un zaglīgās rokas. Viņi rāva un plūca ogas un puķes un visu, ko spēja aizsniegt.

No māju sētsvidiem skanēja draudīgi bļāvieni, bet čigāni uz ceļa sacēla jo lielāku troksni, sievas un vīri saklaigājās kaklainā, jautrā valodā un viņu klaigas un smiekli sajaucās ar pajūgu loku metalla bimbuļu žvadzienu, ar zvaniņu skaņām un zirgu zviedzieniem. Jokodami viņi pacēla vienu un otru bērnu uz augšu, pavērsa pret latviešu māju un savilkuši seju briesmīgā vieplī purināja palaidnieku jo maigi, pēc kam nolaida lejup un kopā ar izrāto apēda sarkanās, nozagtās ogas ar gardu muti.

Tā viņi kustējās prom pa ceļu, gaŗām dzirnavām un vecam, atstātam krogum, pāri Azandas upes šaurajam tiltam uz noru un Krāšnatu silu.

Pajūgi iebrauca silā.

Priedes bija retas. Starp tām katrs meklēja sev labāko telts vietu.

Izjūdza zirgus, aizveda uz noru un sapina tiem kājas, palaižot krūmainās ganībās.

Vakaros kustoņus varēja izpeldināt upē.

Sievas krāva no ratiem pēļus un spilvenus un segas. Viņas iemēja zemē telšu mietus un meklēja lokanas šķeistas, lai izpītu jumtiņus. Ap jumtiņiem apvilka drēbi un teltī sakārtoja cisu vietas.

Vezumos bija sakrauta visa bara manta. Tur bija apģērbi un apavi. Skrandas un neizdilusi drāņa, nodriskāts un caurumains stulmenis un dīvaina sieviešu kurpe. Tur bija viss. Samistrēts un sajaukts. Labākais pinās kopā ar skrandām. Sarkana spendzele bija ieritinājusies saplīsušu zeķu kamolā, zaļi brunči apsedza vīriešu samta bikses un svārkus ar karuļiem. Bērna tinamās lupatas apvija stikla vizuļu virkne, mētājās graboša aproce un plata, smaga cepne un čuguna viras pods.

Samts un zīds vizuļoja visādos noziedos, bet samta mētelis bija noplīsis un zīda apģērbs saburzīts, netīrs un kankarains.

Dūnu spilveni un pēļi bija apvazāti. Tie lāsmoja sarkani un zili, svītraini un rūtaini un ar tiem paklāja cisas teltīs.

Kad cisas bija paklātas, vīkša pārtus. Uguns jautri uzsprakšēja, iedegās vieglie sausņu koku zari, un apkārt izplatījās dūmu, skuju, liesmaina koka un lapu smarža.

Ar šo smaržu bija piesūkušās mūžīgo ceļinieku drēbes un viņus pašus arvien apvēdināja šis lauku un uguns dvesmas.

Viras podu iekāra trijkājī vai arī uzlika uz sakrautiem akmeņiem, zem kuŗiem sprikstēja zari.

Bet pods bija tukšs.

Un sievas cēlās, uzkāra sev plecos kules un devās pa apkārtējām zemnieku sētām ubagot.

Viņas aizgāja mangot maizi un aizdaru. Šīs lūdzējas bija mīlīgas un glaudīgas, viņas ņēma sev līdzi arī kārtis. Zīlēja un solīja zelta nākotni. Un viņu mēles bija skaļas, glaimīgas un iekārīgas. Viņas kļuva niknas un biedīgas, ja kāds kulē neiemeta nekā.

Vēl čigānam bija liela brīvestība un platāks ceļš, un sievas mainījās niknas un laipnīgas, apvārdotājas un lāstneses.

Čigāns neatstājās no zirga un pātagas Krāšnatu norā un viņš šķita neredzam sievu darbošanos. Likās, ka viņi būtu katrs no savas pasaules, šīs mangotājas un trakie ērzeļu dīdītāji. Un kad sievas ar bērniem aizgāja no sila, tas aprimās un kļuva klusāks.

Šinī saulainā rītā silā virmoja čigānu bars kā bija virmojis jau neskaitāmas reizes gaŗu gadu gājumā. Un pusdienas stundai tuvojoties, ceļi bija pilni ar mangotājām.

Pie avota dziļajā ielieknā rokas mazgāja jauna čigāniete.

Viņa bija liela augumā, vingra un lokana un viņas locekļi vijās maigā apaļumā, kā uz dzirnavu jumtiem rāmi nirbīgie, gaišie un apaļie baloži.

Melnie mati bija apvīti gludenās bizēs ap galvu un viņas vaigs bija saulē iededzis un tumšās acis mierīgi spulgoja. Viņas apģērbs nebija sagriezies vīlēm un vērpetēm, bet bija tīrs.

Viņa gan noslaucīja mitrās rokas gaišzilo brunču priekšautā, bet tad, apdomājusies, priekšauta malu kārtīgi izgludināja un sāka kāpt augšup no ieliekņas. Viņa gāja nesteigdamās. Vienaldzīga, mierīga, sevī iegrimusi, vērdamās uz priekšu un apdomīgi karstajās ceļa smiltīs likdama basās kājas.

Viņa devās uz savu prātu pie lielajām, sarkanajām priedēm.

Tā bija savrupa vieta.

„Raugi, tāda viņa ir," rādīja kāda veca čigāniete otrai. Smēķenes un pārta dūmos apkūpusi seja bija viltīga un grumbaina.

Čigānietes atgriezās no sirām un turēja savas pilnās kules aiz snitēm.

„Šodien tāda un rīt citāda! Mūsu dzīve ir pilna mānīgiem vieplīem. Tā līdz pašam kapam. Un tāmdēļ liec mieru Marcinkēviča Minnai! Lai viņa pati taustās uz priekšu!"

„Ak, tu domā, ka viņa izvilks lielo lomu?" pirmā nicīgi klimstēja un teica: „Viņa ir noķērusi latviešu puisi."

(Turpinājums sekos)

DP uzņemšana Kanādā — teicami izdevies eksperiments

No apmēram 5000 pārvietotajām personām, kas pagājušajā gadā ieradušās Kanādā, iestādēm kaut kādas grūtības sagādājušas mazāk nekā 1 proc., paskaidrojis Otavas darba ministrijas strādnieku izvietošanas inspektors Davsons „Edmonton Journal" līdzstrādniekam. Pārvietoto personu uzņemšanu Kanādā varot uzskatīt par vienu no sekmīgākajiem imigrācijas pasākumiem Kanādas vēsturē, kas pelnot apbrīnošanu.

Davsons izteicies, ka gandrīz bez izņēmumiem visi ieradušies DP stājušies tajos darbos, kuŗiem tie noligti jau Eiropā, bez mazākās kavēšanās. Kaut gan tie pa lielākai tiesai sāk darbu mežos, raktuvēs vai lauksaimniecībās, viņu vidū varot atrast neparasti lielu skaitu kvalificētu ārstu, juristu un citu profesiju pārstāvju. No kādas 90 personu grupas, kas ieradušās darbā Ontario hidroelektrisko spēkstaciju būvēs, divi izrādījušies ārsti, seši — augsti kvalificēti inženieŗi un vairāki citi — vēl dažu profesiju mācīti speciālisti. Viņi visi paskaidrojuši, ka domā palikt tagadējā darbā, līdz būs izpildīts līgums, bet pēc tam gan cerot atrast vairāk piemērotu savām zināšanām un spējām darbu. Sarežģījumi par atsevišķām personām bijis pavisam maz, un tie paši nenozīmīgi, tālāk norādījis Davsons. Kāda sieviete pēc ierašanās Kanādā saslimusi un bijusi jāievieto slimnīcā, kādi seši strādnieki izrādījušies nepiemēroti izraudzītajam darbam un pārvietoti uz citu, kur tagad jūtoties labāk. Kādos sešos gadījumos bijusi darīšana ar slimības simulēšanu.

Mežos un kokrūpnīcās darbā novietoti pāri par 3500 DP, raktuvēs pie 300, apmēram tikpat uz dzelzceļiem, 90 spēkstaciju būvēs, bet ap 700 sieviešu — par mājkalpotājām un līdzīgos arodos. Ja neradīsies grūtības ar kuģu tonnāžu, paredzēts 20.000 DP cerot izraudzīt un pārvest līdz šīgada beigām, pēc kam iespējams, ka uzņemamo iecelotāju DP skaitu vēl palielina.

Arī Kanādas populārā jātnieku policija atzinusi, ka iecelojušie DP izrādījušies par paraugpilsoņiem. „Ja kanādieši uzvestos tikpat labi, kā šie DP," izteicies kāds policijas darbinieks, „tad mums būtu maz darba." Mums atliek vienīgi cerēt, ka tie DP, kas šogad vēl ieradīsies Kanādā lielākā skaitā, šo labo slavu nesabojās.

Neziņa rada baumas

Britu joslā nesen slēdza nometņu biļetenus, kas iznāca rotēti, un vairākās nometnēs atņēma pat pavairošanas aparātus. Šādu rīcību motivēja ar nepieciešamību taupīt papīru. Nometņu ziņu biļetenu aptumšošana jūtami skārusi angļu joslas DP dzīvi, jo biļeteni parasti ievietoja jaunākās radio ziņas un informāciju par nometnes dzīves svarīgākiem notikumiem. Tagad, kad nav vairs iespējamas biļetenu ziņas, DP vidū izplatās dažādas baumas, nereti ar nevēlamu raksturu. Šo stāvokli pārrunāja arī Lejassaksijas apgabala preses sanāksme Hanoverā. Sanāksmē piedalījušies visdažādākie periodiskie izdevumi, kas domāti ļoti šauram sabiedrības grupām, pat — miklu minētājiem, futbola cienītājiem, laikmetīgu ēdienu recepšu publicēšanai utt. Kā pilsētā savs izdevums ir pat trušu audzētāju biedrībai un kaimiņu pilsētas biedrība jūtoties pamudināta izdot līdzīgu organu. Sanāksme pieņēma rezolūciju, kurā protestē pret nometņu biļetenu slēgšanu. Tāpat sanāksme pievienojās protestam pret Kīles nometnes komandanta rīcību, kas, pēc nepatikšanu raksta parādīšanās biļetenā, panācis nometnes laikraksta slēgšanu.

—tn—

Padomi dzejniekiem

Pēdējā laikā dzejas druvā ieviesušās nezāles. Neko nevar saprast no daža sacerējuma. Ir kaut kas par melnu prieku, baltu cerību, par zaru, staru, novakaru, būt, sūt, grūt... Dažreiz dzejnieks runā it kā pats ar sevi, it kā ar kumodi, it kā ar puķēm. Nav skaidrības, kur te dzeja, kur nometnes saistīgie noteikumi. Lasītāji groza galvas, un labprāt palīdzētu arī dzejniekiem pagrozīt viņu galvas, bet daudzi rakstītāji slēpjas aiz plīvuriem, ko sauc par pseudonimiem. Tas ir tāds aizsargs, kā viduslaikos koka zirgs — pa gabalu zirgs, kas zirgs, bet pieiet klāt — koks vien. Tāpat dzejniekiem — pēc pseudonimiem liekas, ka viss pasaules gudrības koncentrāts sarecējis vienā skaistā vārdā, piem.: Gilvils Granavars, bet DP kartītē īsi un skaidri — Arnolds Kule.

Tāpēc mans padoms dzejniekiem — strādāt pēc sistēmas. Nerakstīt par zaļām cerībām drebošos plakstos, bet par skaidrām būšanām. Vispirms izšķirties par dzeju kā tādu. Par tematu. Tad sarakstīt atskaņas. Piem.: aita, skaita, gaita, maita. Un tad pierakstīt to nicku sākumā klāt, lai iznāk rindas. Es to izmēģināju un man iznāca tāds dzejolis:

Pa pagalmu skrien meita raita.
Sauc — pārdodama kauta aita!
Nu spekulanti naudu skaita,
Bet kūtrākiem ir lēna gaita:
Par vēlu tie, jau cauri — maita.

Katram skaidrs, kas te domāts. Un ņemaz nav grūti dzejot, ja ievēro šos padomus. Arī tauta lasīs šitādus mākslas sacerējumus un sapratīs tos tikpat skaidri, cik nesaprot to, ko dzejnieki koklē un dzied aizmiegtām acīm.

Mets Metums

Pateicība

Nevarēdami personīgi pateikties visiem, kas mūs atcerējušies mūsu 25 g. darba svētkos, izsakām šeit mūsu izjustu pateicību visiem — iestādēm, organizācijām, draugiem un labvēļiem — tuvumā un tālumā, kas mūs atcerējās ar veltēm, ziediem un apsveikumiem. Mīļš paldies.

Osv. Lēmanis,
Rudolfs Saule

Pārvedot mums naudu pa pastu, neaizmirstiet uz pārveduma talona otrā pusē atzīmēt, par ko Jūs maksājat.

Chronika

Teodora Tomsona otrs dzeju vakars, kuŗā dzejnieka darbus lasīja aktrise Dzidra Kārkliņa un pats autors un piedalījās arī pianiste Ruta Jaunzeme, bija pulcinājis pilnu zāli Eslingenas „Lido". Blakus nedaudziem dzejoļiem no krājuma „Saltā elpa", klausītāji dzirdēja plašu Tomsona jaunāko darbu klāstu. Autors pats lasīja paprāvu fragmentu „Iznīcības arka" no darba, kas, aptverdams ap 7000 rindu, tēlos drūmi savērpetēto mūsu dienu pasauli. Profesors Annus, vakaru atklādams, pavēstīja, ka turpmāk Eslingenas mākslinieku apvienība rīkos šādus vakarus biežāk.

Volfganga Dārziņa, „Variācijas par originaltemu" klavierēm izdevusi Nora Alksne Nordštemenā angļu joslā.

Dr. iur. gradu magna cum laude Heidelbergas universitātes juridiskā fakultāte piešķīrusi Vilim Māsenam — bij. ārlietu ministrijas rietumu nodaļas vadītājam par izcilu darbu starptautiskās tiesībās.

Iznākusi mēnešraksta „Laiks" 22. burtnīca. Saturā Veltas Tomas, Aīdas Niedras, Ritas Gāles, Dz. Freimaņa, Klāras Zāles, A. Kaugara, H. Lupāna, Elzas Kezberes, K. Lesiņa, H. Vītola, prof. P. Jurevīča, J. Rudzīša, I. Liepsalas, K. Elkšņa un E. M. Remarka darbi.

Iznākusi mēnešraksta „Ceļš" 1948. g. 1. burtnīca. Saturā Andreja Eglīša, A. Kaugara, J. Jaunsudrabiņa, P. Aigara, K. Dziļleja, Kl. Zāles, J. Širmaņa, K. Ābeles, O. Liepiņa, K. Kundziņa, V. Bērzkalna, K. Straubergа, E. Hauzenbergas-Šturmas, V. Mežezera, V. Jansona, E. Raistera, P. Ērmaņa un J. Bičoļa raksti.

Dziedātāja Izolde Pulciņa-Salnāja ievadījusi sarunas ar Lībekas pilsētas operu par viesizrādēm. Sagaidāms, ka viesizrādes notiks tuvākā laikā.

Puiša vasara

VĒSTULE LATVIJAI NO ANGLIJAS

Pēc dažām dienām būs pilni astoņi mēneši, kopš sāku savas puiša gaitas Anglijā. Metot skatu atpakaļ, vispirms jāapliecina, ka šodien esmu ar to visu pilnīgi apmierināts. — Visu šo laiku katru dienu esmu bijis paēdis, nav arī trūcis sātīgam smēķim, pa retam dzerta glāze alus, ar apģērbu esmu apgādājies pietickami, kaut iegādājies un piemērojis galvenām kārtām lietotas, tomēr labas drēbes, ar kurām nav kauns rādīties ne pie darba, ne man pieejamā sabiedrībā. Šai vajadzībai netieši ziedoti arī drēbju iegādes kuponi, jo visu laiku regulāri esmu centies palīdzēt tuviem cilvēkiem DP nometnēs Vācijā. Visu laiku esmu abonējis un lasījis arī latviešu laikrakstus, žurnālus un labu tiesu grāmatu. Pēdējais apstāklis gan no naudas budžeta prasījis samērā maz, jo iespieddarbus man piesūtījuši tuvinieki no Vācijas. Es savukārt esmu viņiem sūtījis uz Vāciju sainīšus. Šad tad esmu aizgājis uz kino, esmu iztaisījis dažas, ne pārāk garas ekskursijas. Vispārīgi esmu dzīvojis taupīgi un saimnieciski: bez pieminētā gandrīz nekā vairāk neesmu iegādājies, ne arī atļāvies citus izdevumus.

Rezultātā man šodien iekrātas 25 mārciņas.

Salīdzinājumam jāpasaka, ka kopā ar mani strādā kāds cits latviešu puisis, īsts vientulis, sīksts un taupīgs, kas atbrauca šurp ar pilniem koferiem, aprēķināti un gudri nodrošinājies ar apaviem un drēbēm, viņš arī nesmēķē, neatļaujas pat glāzi alus, nav nevienam nekā sūtījis. Viņam šodien kasē ir 75 mārciņas un viņš ir bagātākais, kādu es no atbraucējiem zinu. Taču netrūkst mūsu vidū arī puišu, kam pie dvēseles nav ne šiliņa un kam nav arī lāgā drēbju, ne kā cita. Cēloņi tam dažādi, bet saprotami un iedomājami, lai arī ne katram nosodāmi.

Tajās mūsējo vēstulēs, kas līdz šim publicētas laikrakstos, mūsu dzīve un darbs visumā atstāstīti pareizi. Ne jau mēs paši visi esam vienādi, ne arī dzīves un darba apstākļi visos hosteļos gluži vienādi. Ļoti daudz kas atkarīgs no hosteļa vadības un no cilvēkiem, ko tā izvēlējusies par tuvākiem palīgiem. Gluži tāpat, kā tas ir Vācijas nometnēs . . . Neapmierināto procents mūsu vidū tomēr nav liels, kaut gan daudz ir tādu, kas Anglijā bija cerējuši atrast sev krietni vairāk jaukumu un labumu, nekā tas izrādījās īstenībā.

Jāstrādā ir un brīžiem īsti smagi. Visgrūtāk pie tā pierast cilvēkiem, kas agrāk lauksaimniecībā nav strādājuši, vai arī strādājuši ļoti maz. Bet tādu mūsu vidū ir lielais vairums! Un ir arī tādi, kas fizisku darbu nekad un nekādu nav strādājuši. Visvairāk neapmierināto ir viņu vidū, lai arī ne sevišķi daudz.

Nenoliedzami svarīga un viegli saprotama nozīme ir valodas zināšanai, bet vīlušies ir visi tie, kas uz valodas zināšanu likuši izšķirēju nozīmi. Ar valodas zināšanu vien Anglijā maizi nevar nopelnīt. Jāstrādā visiem un jāstrādā tur un tas, kas pašiem angļiem mazāk patīk un kur darba roku trūkst. Gan arī jāpiebilst, ka nevienu reizi neesmu novērojis, ka tāpēc vien, ka neesmu anglis, man būtu uzdots grūtāks vai netīrāks darbs. Ja tas notiek, tad tāpēc, ka neprot rīkoties un vadīt kādu nepazīstamu mašīnu vai mechanisku ierīci. Tāpat neizbēgami jāmācās un jāpieņem šejienes darba paņēmieni, ja arī pašam savi liktos vai pat būtu labāki.

Dzirdēdami un lasīdami, ka Anglijas lauksaimniecībā ļoti daudz kas stipri mechanizēts un tiek padarīts ar mašīnām, daudzi iedomājās, ka laukstrādnieka darbs te ir daudz vieglāks. Tā nu nav. Parasti mašīnas un mechanizācija tikai ļoti samazina un aiztaupa strādnieku skaitu, paceļ darba ražību, bet pie tās nodarbinātam strādniekam tomēr ir jāstrādā un dažkārt itin stingri. Mašīnu un mechanizācijas ietekme gan tā, ka iespējams ieturēt stingri normētu darba laiku. Daži gan par lielu plusu pieskaita arī vēl to, ka te ir tiesības gada laikā trīs nedēļas slimot, saņemot pilnu algu, un vēl trīs nedēļas slimot, saņemot pusi algas. Bez ārsta apliecības nedrīkst slimot ilgāk kā no vietas divas dienas. Bez tam gadā atvaļinājums viena nedēļa. Svētdienas un svinamās dienas mums, „hosteļniekiem", ir pilnīgi brīvas.

Ka Anglijā kādā vietā būtu ģimenes laukstrādnieki-deputātnieki kaut aptuveni tādā nozīmē, kā tas bija Latvijā, to man nav izdevies redzēt. Ir gan dažiem atsevišķiem latviešiem gadījies atrast darbu lauksaimniecībā, dzīvojot turpat pie farmeŗa, pat kopā vīram un sievai un vēl citiem ģimenes locekļiem, bet katrs no viņiem tomēr atsevišķi un tieši saistīts darbā. Izpeļņas un uztura ziņā viņiem esot labāk kā mums, hosteļniekiem, bet kā īsti katram viņiem klājas, to neņemos apgalvot.

Nevienam mums nepatīk saspiestā un citam citu traucējošā dzīve hosteļos. Tik ļoti kāro tikt pie savas istabiņas, pie sava mierīga stūrīša, kur varētu iegūt un gatavot uzturu pats pēc savas patikas un garšas, bet šķiet, ka tik drīzi pie tā neizdosies tikt. No sākuma, kamēr nemaz neprot valodu, nepazīst vietējo kārtību un ierašas, hostelam ir arī savas priekšrocības, jo pašam par sevi nav jārūpējas gandrīz nemaz.

Pašreiz, lauku darbiem izbeidzoties, mums atļauts savu dzīvi hosteļos un darbu lauksaimniecībā pārtraukt. Tas tikai jāpasaka vienu nedēļu iepriekš. Daudzi to arī dara. Viena daļa aiziet uz dzelzs rūpniecību, daži uz kuģu būvētavām, citi piesakās uz ogļu raktuvēm. Tur visur esot labāka izpeļņa. Tātad te vajadzīgi tikai fiziska darba strādnieki un tikai tādi. Der arī iegaumēt, ka angļi ir gan laipni, korrekti un arī izpalīdzīgi, bet klusi aprēķina cilvēki, kas bez savas vajadzības otra lietās un būšanās neiemaisīsies. Visam viņi pieiet ar „angļa mieru", nosvērti, nesteigdamies un nepārsteigdamies. Te ir kārtas un šķiras. No melnstrādnieka līdz lordam ir milzīgi daudz un dažādu līkumu un starppakāpienu. Bet katrs anglis labi zina savu vietu visur un katrā gadījumā. Tas pats jāiemācās arī atbraucējiem, un ne visiem tas tik viegli izdodas kā šķiet.

Beidzamos sešus mēnešus esmu nostrādājis pie viena un tā paša farmeŗa. Dienu no dienas rītos pie viņa ierodos uz hosteļa divriteņa, labi pazīstu visu farmu, saņemu un izpildu rīkojumus, bet ne es, ne angļu laukstrādnieki, kas visu laiku strādājuši ar mani kopā, nekad ne reizes neesam pārspēruši savas kājas pār darba devēja istabas slieksni. Ne par velti izteiciens „Mans nams ir mana pils" ir angļu.

Ar saviem darba biedriem sastopos pie darba un, kad nav saimnieka klāt, kādreiz arī pasēdam un paplāpājam, bet ārpus tā vēl satiekamies sestdienās tikai krodziņā.

Anglijā.

R. R.

Kaķu plāns

Kad Londonas laikraksts „Daily Mirror" nesen pirmā lappusē sniedza plašu ziņu, ka Eiropas labības krājumus apdraud žurkas un peles, ASV kaķu draugu apvienības prezidents Kendels tūlīt piesūtīja plašus memorandus ASV ārlietu ministram Maršalam un Anglijas vēstniekam ASV lordam Inverceplam. Kaķu draugu savienība piesolīja mobilizēt 50 000 „veselīgu darba kaķu", kas apsargātu ostu noliktavas, elevātorus un labības sadales magazinas visā Rietumeiropā.

Apvienības prezidents ierosināja, lai ļaudis visā Amerikā sāk ķert klaidoņus kaķus un sūta tos uz Ņujorku. Tur tos tad pārbaudītu apvienības speciālisti, visiem, kas būtu atzīti par derīgiem, iekniebtu ausī numuru un ierakstu „Aizsargāts", un tos sūtītu uz Eiropu. Rietumeiropā būtu jāizsludina noteikumi, ka Amerikas kaķus nedrīkst padarīt par privātiem mīluļiem.

Bez tam memorandos norādīts, ka kaķus drīkstētu sūtīt tikai uz tādām valstīm, kas iekļautas Maršala plānā. Apvienības prezidents Kendels paskaidrojis: „1946. g. augustā mēs mēģinājām nosūtīt 1500 kaķu uz Poliju turienes labības krājumu apsargāšanai. Komūnisti politisku iemeslu dēļ mūs tik ilgi kavēja, ka nezinājām vairs, kur savus 1500 kaķus likt."

Arī šoreiz laikam tomēr prezidenta Kendela plānus nebūs tik viegli reālizēt. Viņš gan saņēmis „Pan American Airways" paziņojumu, ka sabiedrība uzņemtos ik 5000 kaķu pārvešanu pāri okeanam 3 lidmašīnās, viņš gan atspēkojis suņu draugu apvienības apgalvojumus, ka suņi būtu piemērotāki cīņai ar žurkām, viņš atspēkojis arī Amerikas dzīvnieku aizsardzības apvienības apgalvojumus, ka šāda izrīkošanās ar kaķiem būtu necilvēcīga, bet viņš nav saņēmis atbildi ne no ārlietu ministra Maršala, ne arī no lorda Invercepla.

Vest kaut ko pāri okeanam, vienalga, kurā virzienā un, vienalga, ar cik daudz kājām, tomēr laikam ir visai sarežģīta lieta.

Lp.

Mētropolītu Augustīnu apsveic archibīskaps Dr. P. Grīnbergs

Mētropolītu Augustīnu viņa 75. dzimumdienas gadījumā Heilbronnas DP slimnīcā 17. februārī gan personīgi, gan ar rakstiem apsveica daudzi organizāciju pārstāvji. Apsveicēju vidū bija arī archibīskaps Dr. T. Grīnbergs, kas ar mētropolītu apspriedās arī par abu konfesiju sadarbību un nodeva gaviļniekam ne vien ev.lut. baznīcu apsveikumu, bet arī novēlējumus no Baltijas baznīcu apvienības un LSK.

Mētropolīts pateicas visiem apsveicējiem un novēl tiem un Latvijas tautai Dieva svētību.

DAŽOS VĀRDOS

Trīs valstu konference par Rietumvāciju, ko bija paredzēts sākt vakar Londonā, atlikta līdz pirmdienai, kad būs atgriezies amerikāņu delegācijas vadītājs ASV vēstnieks Londonā Duglass.

Par propagandas centriem pret Padomju Savienību esot pārvērtušās DP nometnes amerikāņu un angļu okupācijas joslās, ziņoja Maskavas raidītājs. Angļi un amerikāņi nometnēs izplatot melus par padomju politiku.

Nāves sods Mikolaičikam aizmuguriski piespriests Varšavas tautas tiesā, ziņoja BBC. Viņš notiesāts par „spiegošanu un vairākkārtīgu slepkavību". Seši viņa biedri tāpat aizmuguriski notiesāti ar cietuma sodu līdz 15 gadiem.

Anglijas valdība atsakās izsludināt angļu komūnistu partiju ārpus likuma un apķīlāt tās īpašumus, apakšnamā uz jautājumu paskaidroja ministru prezidents Etlijs, jo nevienam nevarot liegt pārliecības brīvību likumu robežās.

Francijas-Spānijas tirdzniecības līguma sarunas esot gaidāmas drīzumā, ziņo Reuters. Vēl šonedēļ notikšot sarunas par dažu preču apmaiņas līgumu, kas būšot vispārējā tirdzniecības līguma ievadījums.

Par Īrijas ministru prezidentu parlaments otrā gājienā ar 75 pret 70 balsīm, 2 atturoties, ievēlēja opozicijas vadītāju Kostello, kas stājas Devaleras vietā. Devalera bija valdības galva 16 gadus no vietas.

„Kominforma žurnāla" pēdējā numurā asi uzbrukts Vatikānam, apzīmējot to par „ieroci amerikāņu imperiālistu rokās, kas mēģinot reālizēt savus agresīvos nodomus Eiropā". Visās kapitālistiskās zemēs katoļu baznīca stāvot reakcijas pusē. Vatikāna kapitāla ieguldījumi Amerikā un citur ārvalstīs pārsniedzot 300 miljardu liru, stiprinot tā sakarus ar lielkapitālistiem un imperiālistiem.

Julijs Maniu, 76 g. v. Rumānijas zemnieku līderis, ko nesen notiesāja uz mūža cietumu, pēc kāda diplomāta ziņām esot cietumā miris, ziņo AP.

8 gadus cietuma tautas tiesa Budapeštā aizmuguriski piespriedusi agrākajam ungāru sociālistu partijas vadītājam Peieram par „sazvērestību pret valsti". Peiers no Ungārijas aizbēga uz ārzemēm.

„Protesta gaveni" pret lielo dzīves dārdzību sākusi amerikāniete Berbesa. Viņa esot liela Gandija apbrīnotāja un vēloties izlietot viņa sekmīgo cīņas līdzekli.

Streiki Beļģijā izbeigušies. Par streika aizlieguma neievērošanu atlaisti ap 1000 pasta ierēdņu.

UN nākošā kopsapulce notiks Parīzē, ko īpaša komisija izvēlējusies no četrām ieteiktām galvaspilsētām, ieskaitot Briseli, Ženēvu un Hāgu.

Oficiāli skaitļi rādot, ka pagājušā gadā apcietinātas 26 847 personas, kas mēģinājušas izbēgt no Ungārijas uz Rietumeiropu. Nav zināms, cik daudziem izdevies laimīgi izbēgt.

Ziņas par nemieriem Ukrainā, pēc „Newsweek" informācijas, apstiprinot arī ASV izlūkošanas ziņas. Uz Ukrainu esot nosūtīts karaspēks no Sibirijas un Tāliem austrumiem.

Plūdi padzinuši no mājām 10.000 amerikāņu

Laiks šoziem dīvains visā pasaulē. Kamēr daļa Eiropas priecājas par visai silto ziemu, bet ziemas sporta pilsētiņas Francijā sūdzas, ka tām sniega trūkuma dēļ draud bankrots, no ASV arvien pienāk jaunas ziņas par sniega un sala postījumiem. Pēc Amerikas meteoroloģiskā biroja ziņām, bargu plūdu, vētru un puteņu nelaimes šoziem piemeklējušas 6 štatus un plūdi vien piespieduši 10.000 amerikāņu izvākties no savām mājām. Plūdi sapostījuši daudz tīrumu un vairākkārt izolējuši veselas pilsētas Ohaijo, Rietumvirdžinijā, Pensilvanijā, Kenteki, Tenesijas un Misisipi štatos.

Jauna pilsoņu kaŗa draudi Tālajos austrumos

Kas slēpjas aiz Korejas „tautas republikas"

KĪNAS KOMŪNISTU ULTIMATS ASV FLOTEI

Pēc tam, kad pirmdienas naktī radiofoni pavēstīja, ka Korejas ziemeļdaļā, ko okupējuši krievi, pasludināta tautas republika, Tālo austrumu jautājums ieguvis jaunu aktuālitāti. „New York Times" raksta, ka „tautas republikas valdības" nākošais solis būšot uzaicināt padomju armiju atstāt Koreju, bet tūlīt pēc tam sākšot kampaņu pret amerikāņu okupēto Dienvidkoreju, kur pašlaik bez ASV kaŗaspēka nekādu citu bruņotu spēku neesot. Dienvidkorejas iedzīvotāji jau sagaidot pilsoņu kaŗu ar „ziemeļniekiem".

Arī Ķīnas nacionālā valdība jau ieņēmusi viedokli un paziņojusi, ka atzīšot tikai tādu Korejas valdību, kas būšot izveidota saskaņā ar visas korejiešu tautas gribu. ASV prezidents Trumens Vašingtonā aicinājis kongresu piešķirt Ķīnai 570 milj. dolaru aizdevumu, lai atbalstītu Ķīnas tirdzniecību un sabrukušo saimniecību, kas stipri pasliktinājusies ilgajos pilsoņu kaŗa gados.

Paziņojums par tautas republikas nodibināšanu nolasīts ziemeļkorejiešu radiofonā pirmdienas vakarā. Par republikas galvaspilsētu pasludināta Seoula, kas atrodas amerikāņu joslā. „Kamēr nodibinās valdību visai Korejai," pagaidu galvaspilsēta būšot Pjongjanga. AP ziņo, ka „tautas republikas" pasludināšana iekārtota tā, lai tā notiktu vienlaicīgi ar UN komisijas lēmuma paziņošanu, ka Korejas jautājuma izšķiršanu nodos UN mazai asamblejai.

UN Korejas komisiju nodibināja 14. novembrī un tās uzdevums bija sagatavot vēlēšanas līdz 31. martam, lai radītu valdību visai Korejai. Līdz šim Koreja, kā zināms, sadalīta padomju un amerikāņu okupācijas joslās, kas savā starpā nesadarbojas. Komisija pirmoreiz sapulcējās Seoulā š. g. 14. janvārī. Krievi jau iepriekš bija paziņojuši, ka šīs komisijas darbu sabotēs un pirmā sēdē no 9 valstu pārstāvjiem bija ieradušies tikai 8. Devītais — Ukrainas pārstāvis neieradās. Komisija sapulcējās 11 reižu, pārrunāja vēlēšanas ar korejiešu politiķiem, strīdējās ar žurnālistiem, vai sēdēm jābūt slēgtām vai atklātām, bet konstatēja, ka tai pat nav iespējams iebraukt padomju joslā. 6. februārī komisija telegrafēja UN vadībai, ka „nav varējusi savu uzdevumu veikt".

Neveiksmes izskaidrojamas ar krievu un amerikāņu nesaskaņām. Amerikāņi, kas okupējuši lauksaimniecības apgabalus dienvidos ar apm. divām trešdaļām no Korejas 20 milj. iedzīvotājiem, vēlas, lai nodibinās rietumiem labvēlīga valdība. Krievi rūpnieciskajos ziemeļos ar rūdas un ogļu raktuvēm vēlas Maskavai labvēlīgi noskaņotu valdību. UN komisiju nodibināja pēc amerikāņu priekšlikuma par spīti padomju opozicijai. Komisijas darbu traucēja arī streiki un nemieri.

Dažas dienas pirms šiem notikumiem „Newsweek" rakstīja: „Ļoti maz valstu zemes virsū pagājušā nedēļā bija tik nemierīgas kā „Rīta miera zeme". Jau 7. februārī korejieši no rīta pamodušies konstatēja, ka pārrautas dzelzceļu līnijas uz Dienvidkorejas ostām. Kāds vilciens nogāzās no uzbēruma, kad tas 50 km no amerikāņu joslas galvaspilsētas Seoulas negaidīti uzskrēja virsū uz augšu saliektiem sliežu galiem. No nedaudzajām joslas lokomotīvēm sabotieŗi bija nopietni sabojājuši 50. Pārtrauktas bija arī telefona līnijas. Dažādu fabriku strādnieki streikoja. Korejiešu bandas uzbruka policijas iecirkņiem mazākās pilsētās. Šīs dienas laikā nogalināja 27 cilvēkus un 150 apcietināja.

Šo nemieru laikā pie amerikāņu virspavēlnieka Seoulā ieradās delegācija un iesniedza „ultimātu", ko bija parakstījusi „Dienvidkorejas ģenerālstreika komiteja". Tā pieprasīja, lai nekavējoties atsauc visus amerikāņu militāros spēkus un arī UN Korejas komisiju, kas bija ieradusies studēt iespējas izbeigt amerikāņu un krievu nesaprašanos. Pusanā apcietinātiem aģitātoriem bija līdz pavēles sākt vispārēju streiku amerikāņu joslā.

UP ziņo no Šanghajas, ka Ķīnas komūnistu raidītājs paziņojis „īstu ultimātu" ASV flotes Rietumpacifika virspavēlniecībai, pieprasot pilnīgi ASV flotes spēku atsaukšanu no Ķīnas ūdeņiem kā samaksu par 4 amerikāņu jūrnieku drošību, kas atrodas sarkano gūstā kopš pagājušiem Ziemsvētkiem. Radio ziņojums atklāja, ka piektais amerikāņu jūrnieks, kas arī bija sagūstīts, slimnīcā no ievainojumiem miris. Komūnistu radiofons apgalvoja, ka amerikāņu jūrnieki sagūstīti tāpēc, ka esot cīnījušies kopā ar nacionālistu spēkiem. Viņus apžēlošot, ja amerikāņi ievērošot solījumus neiejaukties Ķīnas pilsoņu kaŗā, pretējā gadījumā „par viņu likteni būšot atbildīga ASV flotes vadība".

BBC, NYT, NYHT

Jauno Vācijas naudu paredz iespiest 4—5 mēnešos

Ģenerālis Klejs amerikāņu militārās valdības pēdējā mēneša pārskatā norāda, ka padomju josla, pretēji četru valstu nolīgumam par brīvu informācijas apmaiņu starp visām Vācijas joslām, turpinot kavēt no amerikāņu joslas iesūtītu iespieddarbu izplatīšanu. Stāvokli nav spējuši uzlabot arī vairākkārtīgie amerikāņu protesti. Kavēta arī amerikāņu militārās valdības laikraksta „Die Neue Zeitung" izplatīšana. Par to pašu sūdzējušies arī amerikāņu un angļu licencēti vācu laikraksti. Turpretim, citu joslu iespieddarbus atļauts brīvi izplatīt amerikāņu joslā.

Trīspadsmit amerikāņu laikrakstu izdevēji un redaktori, kas nesen apmeklēja Vāciju, ieteikuši ģenerālim Klejam palielināt amerikāņu joslas laikrakstu koptirāžu, lai sekmīgāk apkaŗotu komūnistiskās propagandas materiālu straumi no padomju joslas. „Nie Neue Zeitung" metienu viegli būtu iespējams palielināt līdz 2,5 miljoniem, ja militārai valdībai atļautu ik mēnesi iepirkt Zviedrijā 450 tonnas papīra.

Angļu militārā valdība Diseldorfā uz trim mēnešiem slēgusi komūnistu partijas laikrakstu „Freiheit" par aplamu ziņu publicēšanu un pretešķību veicināšanu starp okupācijas valstīm. Laikraksts bija ziņojis, ka komūnistu ministri Ziemeļreinā atlaisti pēc okupācijas varas rīkojuma.

Ģenerāļa Kleja mēneša ziņojumā minēts, ka decembrī visumā nobeigta atbruņošana un demilitārizācija amerikāņu joslā, tāpat denacifikācija iegājusi beigu posmā. Pabeigta visu amerikāņu kontrolēto vācu bruņoto spēku demobilizēšana un kaŗa gūstekņu atlaišana. ASV ir vienīgā okupācijas valsts, kas jau atlaidusi visus vācu kaŗa gūstekņus.

Okupācijas valstis vienojušās, ka jaunās vācu naudas zīmes iespiedīs Berlīnes pilsētas vērtspapīru spiestuvē, amerikāņu joslā. Pa naudas iespiešanas laiku, kas ilgs 4 līdz 5 mēnešus, spiestuves rajonu internacionālizēs. Ģenerāļa Kleja priekšlikums iespiest jauno naudu šai spiestuvē, tuvu pie krievu sektora robežas, esot palīdzējis panākt krievu piekrišanu naudas iespiešanai Berlīnē.

NYHT

Kaŗš būtu ļoti tuvu, ja . . .

(Turpinājums no 1. lpp.)

ka, pēc informācijas no Prāgas, jaunajā Italijas un ASV draudzības un tirdzniecības līgumā esot paredzētas arī militāras klauzulas, ko sākumā esot domāts iepīt tieši līguma tekstā, bet pēc tam, pēc itaļu pieprasījuma, esot nolemts tās ierakstīt īpašā slepenā protokolā. Slepenais protokols paredzot, ka ASV tiesības izmantot Italijas territoriju militāru atbalsta punktu ierīkošanai, kaŗa gadījumā izmantot Italijas ostas, vienādot Italijas un ASV armiju apbruņojumu, nostiprināt atbalsta punktus kalnos un uzturēt status quo Triestā.

Neilgi pirms tam „Pravdas" korespondents no Romas bija ziņojis, ka Triestā gaidot ierodamies vairākus amerikāņu kaŗa kuģus. „Pravdas" ziņojumā teikts: „Personas, kas ierodas no Triestas, stāsta, ka angļi un amerikāņi Triestā ierīko jaunus lidlaukus un nocietinājumus pret Dienvidslavijas robežu." Apgalvots arī, ka amerikāņi ceļot lidlaukus ap Zalcburgu.

AP ziņo, ka kāda angļu flotes vienība izbraukusi uz Gibraltāru. Paskaidrots, ka tas esot rēgulārs pavasara manevru brauciens. Tā pati aģentūra ziņo no Frankfurtes, ka angļu un amerikāņu lidmašīnas piedalījušās kopīgos manevros virs Dienvidanglijas. Seši „lidojošie cietokšņi" no amerikāņu lidlaukiem Vācijā devušies lidojumā uz Angliju, kur tos virs dienvidu piekrastes „apturēšanas mēģinājumā" sagaidījuši angļu iznīcinātāji.

NYHT, BBC

Rekordiste Mirdza Timma lauzusi kāju

Mūsu izcilākā vieglatlēte emigrācijā Mirdza Timma vingrojumu laikā lauzusi labās kājas pēdas kaulu. Kāja uz 4 nedēļām ieģipsēta.

Kaut rekordiste jūtas labi, slimība tomēr var negatīvi ietekmēt viņas rezultātus sezonas sākuma posmā. Atrauta no treniņiem, Mirdza Timma pašreiz pastiprināti pievērsusies literārajam darbam.

Viļa Skrastiņa lieliskie panākumi trimdas meistarsacīkstēs slēpošanā

Otrās trimdas meistarsacīkstes slēpošanā no 14.—16. febr. Berchtesgādenā raksturojās ar lieliskiem mūsu vecās paaudzes slēpotāja — četrdesmitgadnieka Viļa Skrastiņa panākumiem. Rezultāti: 18 km slēpojumā — 1. V. Skrastiņš (Han.) 1:59:09,5 st.; 2. R. Upe (Ansbacha) 2:00:43,0; 3. V. Zariņš (Minch.) 2:06:52,0. Slalomā — 1. E. Laurs (Bercht.) ar 2 nobr. kopējo rezultātu 2:06,0 min.; 2. J. Zvirbulis (Vircb.) 2:08,5; 3. V. Skrastiņš 2:09,0. Nobraucienā — 1. V. Skrastiņš 2:46,0 min.; 2. J. Zvirbulis 3:03,0; 3. Vidv. Hermanovskis (Esl.) 3:06,5. Alpu kombinācijā — 1. V. Skrastiņš 295 p.; 2. J. Zvirbulis 311,5; 3. V. Hermanovskis 319. Sievietēm 5 km distancē — 1. Ilga Kārkliņa (Vircb.) 38:55,0 min.; 2. L. Antēna (Kēnigsšteina) 40:46,0; 3. R. Spalāne (Bercht.) 40:58,0. Nobraucienā — 1. L. Antēna 3:53,0 min.; 2. I. Viļuma (Han.) 4:56,0; 3. M. Grīnberga (Bad Verishofena) 5:02,0. Slalomā — 1. I. Viļuma 4:58,0 min.; 2. I. Kārkliņa 5:30,0; 3. L. Antēna 5:51,0. Alpu kombinācijā — 1. L. Antēna 584 p.; 2. I. Viļuma 594; 3. I. Kārkliņa 675 p. Sliktā laika dēļ nenotika 4×10 km slēpojums vīriešiem. Š t.

HCA spēles Vācijas meistarībā

HC. Augsburg ledushokejisti pēdējā sacensībā Dienvidvācijas meistarībā uzvarēja EV. Tegernsee 9—1, negaidīti izcīnot meistara godu. Fisenes vācu sportisti tomēr protestēja pret latvieša Veides piedalīšanos HCA sastāvā, jo viņam neesot bijusi pagarināta reģistrācijas kartīte un augsburgiešiem piešķīra zaudējumu. Tagad sekojis „Zalamāna spriedums": no dienvidu grupas Vācijas meistarsacīkstēs 2. paredzēto vienību vietā pielautas 3 — HC. Augsburg, SC. Riessersee un EV. Füssen. Jau 21. Febr. Ga-Pa augsburgieši spēlēs ar SC. Riessersee, bet 22. febr. turpat ar EV. Füssen. Mūsu ledushokejisti visu laiku trenējas Ga-Pa. ORI

Man nav ne vismazāko izredžu piedalīties šīgada olimpiskajās spēlēs Londonā

NEPATĪKAMAS ATMIŅAS PAR ANGLIJAS MEISTARSACĪKSTĒM VIEGLATLĒTIKĀ — TRENIŅI NAKTĪ — ANGLIJAS OLIMPISKAIS TRENERIS, BET TIKAI „UZ PAPĪRA"

Mūsu šķēpa mešanas rekordists J. Stendzenieks raksta Latvijai par savu dzīvi Anglijā

Pavadu vientulīgas dienas, jo Šunthorpas pilsētiņā nevienu citu latvieti nav izdevies satikt. Te esmu kopš p. g. 29. decembra. Darbs gan nav grūts un dzīvoju privāti. Tīrā izpeļņa paliek 48 šiliņi nedēļā. Pastrādāju arī vienu otru svētdienu un tad piepelnu klāt vēl 34 šiliņus. Angļu arodbiedrība neļauj strādāt manā specialitātē — cauruļu likšanā. Tad es pelnītu 34,5 pen. stundā (tagad tikai 25,5 pen.). Tikt darbā uz augšu nav nekādu izredžu.

Anglija nav vieglatlētikas zeme. Speciāli vieglatlētikas laukumi ir tikai miljonu pilsētās Londonā, Birminghamā un Mančesterā. Manā dzīves vietā, kur mīt ap 60.000 cilvēku, ļaudis disku un šķēpu nemaz nav redzējuši. Te viss notiek tāpat kā kādreiz pie mums Gostiņos — paši sportisti laukumā uzvelk svītras un sporto vaļā. No vieglatlētikas disciplīnām angļi mīl tikai skriešanu. Anglijas vieglatlētu izredzes Londonas olimpiskajās spēlēs gauži bēdīgas. Ļoti sliktie laukumi ietekmējuši arī visus manus līdzšinējos rezultātus Anglijā. Nav iespējams mest, ja ieskrējiena ceļš iekārtots mīkstās velēnās! Otrkārt, provinces vieglatlētikas sacīkstes nepazīst parasto „iesildīšanos". To uzskata par ērmošanos. Jāmet pilnīgi bez mēģinājumiem, kas manā kādreiz savainotajai rokai ir pat bīstami.

Kā nepatīkamus murgus atceros Anglijas starptautiskās vieglatlētikas meistarsacīkstes Londonā, kaut arī toreiz uzvarēju. Pēc klimata pārmaiņas 4 nedēļas slimoju un šīs slimības grūtākais posms iekrita tieši meistarsacīkšu laikā. Vajadzēja lielu piepūli, lai uzvarētu, sevišķi vēl tādēļ, ka finals sekoja tikai 3 stundas pēc priekšsacīkstēm. Neierastie apstākļi, slimība un sliktais laukums — jā, tiešām gan, šīs bija nepatīkamākās sacīkstes manā mūžā! Pēc starta Ziemeļanglijas izlases vienībā sacīkstēs Mančesterā domāju, ka man pavērsies ceļš tālākām lielām sacensībām. Tomēr maldījos. Angļi par ārzemniekiem nav sajūsmināti un noliedza arī manu braucienu uz Īriju, kaut īri ļoti lūdza viesoties pie viņiem. Biju tāpēc pārsteigts, kad Anglijas olimpiskās komitejas loc. Kremps mani uzaicināja par angļu šķēpa metēju treneri nākamajām olimpiskajām sacensībām. Viss tas tomēr ir vairāk tikai „uz papīra", jo mani dzīves un darba apstākļi trenera pienākumus neļauj pildīt. Angļus tas arī sevišķi neuztrauc.

Domāju, ka man nav nekādu izredžu startēt Londonas olimpiskajās spēlēs, un priecāšos, ja varēšu tur būt kaut skatītājs. Visu to ļoti smagi panest. Nesen filmā apskatīju savu mešanas techniku. Varēšu novērst vienu otru kļūdu. No kāda žurnāla pašreiz studēju arī soma Mati Jervinena techniku. Pošos jau nākamajai sezonai. Pēc vairāku mēnešu pārtraukuma, nupat treniņā metu šķēpu 67 m. Ar šo rezultātu esmu ļoti apmierināts. Treniņa apstākļi gan grūti. Vakaros pēc darba jau tumšs un trenējos naktī, jo laukuma malās deg lampas un šo to redzēt var. Vienīgais labums, ka pēc krietnā uztura nejūt nogurumu, kā tas bija Vācijā. Lai nu kā, visvairāk tomēr ilgojos, lai reiz lieliskā laukumā varētu sacensties ar spēcīgiem pretiniekiem. Redzēs, kad to sagaidīšu.

Anglijā, februārī.

Jānis Stendzenieks

20 Vircburgas viesi Lībekā

14. un 15. febr. Lībekā viesojās Vircburgas YMCAs sportisti — ap 20 cilvēku. Intriģējošā spēlē Lībekas YMCA basketbolā pieveica viesus 42—41 (20—20). Labākais vīrs laukumā izrādījās Berkolds (L.), bet dienvidnieku sastāvā — ātrie uzbrucēji. Lībekiešiem Berkolds ieguva 16 p., Zebeliņš 13, Bērziņš 9, Justs 3, Hermanovskis 1 un Turss 0. Viesiem Miezītis „salasīja" 16 p. Otrā dienā vircburgieši uzvarēja Lībekas YMCAs rezerves vienību 52—46 (31—17). Saskaņoti spēlējošā Lībekas YMCAs sieviešu volejbola vienība (Samoviča, Ruņģe, Rupnere, Dz. Lazdiņa, V. Lazdiņa, Bērzāja) negaidīti pārspēja trimdas meistaru Vircburgas YMCAs izlasi 11—15, 15—9, 16—14, bet pēc tam viešņas veica Lībekas sastādīto vienību 15—9, 15—10. Volejbolā vīriešiem Lībekas YMCA (Šleicers, Avotiņš, Dzirneklis, Pētersons, Švolmanis, Pērkons) uzvarēja dienvidniekus 15—7, 15—7.

Z. Zaigums

Schwaben Augsburg vienība Dienvidvācijas futbola meistarībā zaudēja VfL Neckarau izlasei 0—3 (0—3) un pašreiz atrodas 8. vietā. „Der Sport-Kurier" raksta: „Aizsargi un vārtsargs pie švābu 3 vārtu zaudējuma nav vainojami." Mūsu Bebra „sirdsapziņa" tātad tīra.

Londonas Arsenal vienība ir jau gandrīz Anglijas 1948. g. futbola meistars. Arsenālieši savā izpārdotajā stadionā pieveica 2. v. esošo Burnley vienpadsmitu 3—0. Zaudētāji spēlēja brīnišķīgi, bet nespēja pārvarēt londoniešu aizsardzību, kas tagad ir aizsargāšanās mākslas priekšzīme.

Francijas basketbolisti valstu sacīkstē uzvarēja Ungāriju 52—43.

Savienotās Valstis, Padomju Savienība un atombumba

KAS LĪDZ ŠIM ZINĀMS PAR ŠOLAIKU BRIESMĪGĀKO IEROCI

Galvenie jautājumi par atombumbu, kas arvien no jauna nodarbina pasaules presi un atklātību, ir: kāda īsti ir šī daudzinātā bumba, kāds ir tās iedarbības spēks un vai tiešām atombumbas noslēpums nepieder vairs ASV vien? Uz pirmajiem diviem jautājumiem kompetentu atbildi varam atrast amerikāņu lietpratēja Boba Konsidaina izteikumos. Šo izteikumu atstāstījumu sniedzam mūsu lasītājiem. Konsidains bijis klāt Bikini eksperimentā un kontaktā ar izciliem šī jautājuma lietpratējiem.

CIK LIELA IR UN KĀ IZSKĀTĀS A-BUMBA? Bumba pati ar metalla čaulu, astes stabilizāciju un pareizo detonācijas mašinēriju ir gandrīz tikpat liela, bet nav ne tuvu tik smaga kā lielākās amerikāņu un angļu aviācijas bumbas, ko lietoja pēdējā karā. Mašinērija ierosina spridzekļa detonāciju. Spridzeklis ir urāns 235 vai plutonijs. Spridzekļa masa ir nelielas melones lielumā, sver vismaz kilogramu, varbūt vairāk un pēc izskata un ārējām īpašībām atgādina sudrabu.

KĀPĒC A-BUMBA SPRĀGST? Šī masa ir dīvainākais no visiem spridzekļiem, jo tai nevajaga nedz uzsitiena, nedz cita degļa. Urāns 235 un tāpat plutonijs eksplodē vienīgi, ja saskarē nonāk noteikta lieluma un formas šo elementu gabali. Atsevišķs urāna vai plutonija gabals, piemēram, cigarešu paciņas lielumā, neeksplodētu arī tad, ja to iemestu krāsnī, sašķaidītu ar lodi vai nomestu no liela augstuma. Bet ja šo pašu metalla gabalu novietotu kopā ar otru stingri noteikta lieluma gabalu, tad nekāda vara nespētu aizkavēt masas eksplodēšanu.

Atombumbas mechanisma uzdevums ir savienot vienā masā divus vai vairākus urāna 235 vai plutonija gabalus. Mašinēriju iedarbina ar laika iestādāmām ierīcēm vai vēl citām metodēm. Hirošimā, Nagasaki un Bikini nomestās bumbas bija iestādītas tā, lai tās sprāgtu apmēram 1500 pēdu (450 m) augstu virs zemes vai ūdens. Bumbas izmeta no 9 km augstuma, lai lidmašīna bumbas sprādziena brīdī atrastos jau kādus 15 kilometru no eksplozijas vietas.

KĀDA IR BUMBAS IEDARBĪBA? Nav taisnība apgalvojumiem, ka A-bumbas iedarbība nav lielāka nekā 10 tonnu aviācijas „superbumbai", kas miljoniem cilvēku radījuši aplamo ticību, ka A-bumba nemaz nav tik briesmīga. Tā i r briesmīga. Eksplozijas centrā nepilnā miljonā daļā sekundes bumba rada 14.000.000 līdz 28.000.000° C lielu karstumu. Saules virspuses temperātūra ir tikai ap 6000° C. No sprādziena centra ar sākuma ātrumu 1600 km stundā uz visām pusēm izplatās gaisa spiediena, karstuma un nāvīgu izstarojumu vilnis. Vistrakākā jebkad konstatētā orkana ātrums nepārsniedz 200 km stundā. Virs sprādziena vietas 15 km augstumā paceļas mutulis, kas satur radioaktīvus putekļus, tvaikus, dūmus un līdzi parautas drupas. Mutuļa saturs ir līdzvērtīgs 50.000 kg radija iedarbībai. Bet visas pasaules radija produkcija, kopš šī metalla atklāšanas, nav ne pusotra kilograma.

Hirošimas bumba bija stipri vienkārša, salīdzinot ar Nagasaki plutonija bumbu, bet tomēr nonāvēja, sakropļoja vai padarīja smagi slimus apmēram 250.000 no pilsētas 300.000 iedzīvotājiem. Pirmā Bikini bumba, sprāgstot gaisā, nogremdēja, sadedzināja vai sabojāja visus lagūnā esošos kuģus, kaut gan to nometa 450 m no īstā mērķa. Otra Bikini bumba, kas sprāga zem ūdens, uzsvieda gaisā 10.000.000 tonnu ūdens, nogremdēja lielus kuģus un izplatīja radioaktīvu karstu tvaiku vilni, kas būtu nonāvējis, padarījis smagi slimus ar vēzi, smadzeņu iekaisumu vai sterilizējis visus šo kuģu apkalpes locekļus, ja tāda būtu bijusi.

Bikini zemūdens atombumba sprāga 1946. g. 25. jūlijā. Sešus mēnešus vēlāk pēkšņi nogrima viens no vislabāk būvētiem kaŗa kuģiem pasaulē, vācu kreiseris „Prinz Eugen". Pārējie kuģi pag. gada janvārī vēl bija tādā mērā radioaktīvi, ka strādnieku vienībām ļāva uz tiem uzturēties pusstundu ilgās maiņās pavisam tikai pusotras stundas dienā, lietojot aizsardzības ierīces, kas dod brīdinājuma zīmes, ja nonāk pārāk tuvu bīstamiem izstarojumiem. Ūdenslīdēji Bikini lagūnā konstatēja, ka nogrimušie kuģi saspiesti kā papes kārbiņas. Granītam līdzīgās koraļļu klintis jūras dibenā simtiem metru garumā bija pārvērstas pulverī, kurā ūdenslīdēji iegrima līdz kaklam.

KĀLAB URĀNS NEEKSPLODĒ JAU RAKTUVĒS? Tādēļ, ka eksplodēt var vienīgi tīrs urāns 235, bet tas sastāda tikai niecīgu daļu no visa dabiskā urāna 238, kuŗa atomi nesaskaldās. U-238 atomi normāli tā aptveŗ U-235 atomus, ka tie nevar eksplodēt. Plutoniju neiegūst raktuvēs, bet gan apšaudot U-238 atomus cauri tīram grafitam vai „smagajam ūdenim" ar U-235 atomu neutroniem.

VAI ARĪ CITU VIELU ATOMI IR SKALDĀMI? Saskaldīties ļaujas vēl torija un bismuta atomi, bet tie rada tikai niecīgu enerģiju, salīdzinot ar urāna un plutonija atomu draudsmīgo spēku.

CIK LIELI IR ASV A-BUMBU KRĀJUMI? Nedaudzie cilvēki, kas to zina, cieš klusu. Liekas, ka krājums nav sevišķi liels. ASV joprojām turpina ražot U-235 un plutoniju, uzkrājot rezerves tālākiem mēģinājumiem atomenerģijas un medicīnas laukā. Nepieciešamības gadījumos šīs vielas varētu diezgan īsā laikā iestrādāt atombumbās. Triecienam pret Japānu ASV Tinianas salā bija tikai divas bumbas, bet ar tām pietika, lai izbeigtu kaŗu ar Japānu. Salā bija čaula arī vēl trešai bumbai, bet ģenerālis Maršals neļāva izvest no ASV tai vajadzīgo plutoniju.

CIK MAKSĀ A-BUMBAS? Tas atkarājas no ražoto bumbu daudzuma. Kad amerikāņu lidotāji vingrinājās atombumbu nomešanai, Tinianas salā metot bumbu imitācijas, lidotājiem paskaidroja, ka īstā bumba, kas tiem varbūt būs jānomet, maksā 50 līdz 75 miljonus dolaru.

KĀDI IR ASV URĀNA KRĀJUMI? Arī tas ir noslēpums. Ir zināmas nelielas atradnes Kolorado un Jutā. Kaŗa laikā ASV bija atkarīgas no urāna raktuvēm Kanādas arktiskos apgabalos. Ārpus Kanādas bagātākās atradnes ir Beļģijas Kongo un Čechoslovakijā. Pēdējās kontrolē Padomju Savienība. Nedaudz urāna ir Zviedrijai. Iespējams, ka to var atrast arī Čīlē un Dienvidpola apgabalos.

VAI IESPĒJAMS AIZSARGĀTIES PRET A-BUMBU? Aizsardzības līdzekļu nav; šinī ziņā vienis prātis ir kā zinātnieki, tā militāristi. Aizsardzības nolūkos ASV kaŗa ministrijai gan izstrādāts plāns ne vien rūpniecības, bet arī iedzīvotāju decentrālizēšanai. Pārbaudītas arī ASV lielākās un dziļākās alas, vai tās piemērotas kaŗa rūpnīcu novietošanai nepieciešamības gadījumā.

KĀ GLABĀ A-BUMBAS NOSLĒPUMU? Piesardzības soļu un savstarpējas neuzticības dēļ ASV radušās pretešķības starp zinātniekiem un militāristiem. Daudzi zinātnieki neapmierināti, ka viņus dienu un nakti apsargā armijas vīri. Zinātniekiem par tīšu vai arī netīšu noslēpumu izpaušanu draud smagi sodi.

KĀ IR AR ATOMENERĢIJAS KONTROLI? Šai kontrolei ir divi plāni. Amerikāņu plāns ir: iznīcināt visas bumbu ražošanas ierīces, zināmu gadu laikā nodot pēdējos atomenerģijas noslēpumus visām UN nācijām un radīt inspektoru institūtu, kuriem būtu tiesības pārbaudīt jebkuras valsts urāna raktuves, plutonija produkciju un atomenerģijas ietaises. Tādā gadījumā ASV savus atombumbu krājumus iznīcinātu. Krievu plāns ir: amerikāņiem vispirms jāiznīcina savas bumbas, pēc tam jānodod pārējām nācijām savi noslēpumi. Pārējās nācijas tad solītos šīs zināšanas neizmantot postīgiem mērķiem. Padomju Savienība pretojas jebkādu inspektoru ielaišanai no ārpuses.

M. C.

Nākošā rakstā: Vai Padomju Savienībai ir atombumba?

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā RM. 7.— mēnesī — ar „Atpūtai", kas iznāk reizi nedēļā — RM. 9.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM. 6.— mēnesī par eks., bet ar „Atpūtai" RM. 8.— par eks. Sludinājumu maksa: RM. 3.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi pa puscenu, bet ne mazāk ka RM. 6.— par sludinājumu.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b) Günzburg/Do., **Bürgermeister-Landmann-Platz 7.**

Sludinājumi

†

Mūsu mīļais

Arvīds Janums,

dzim. 1912. g. 31. maijā Rīgā, miris 1945. g. 10. nov. Tulā (Krievijā).

Selonijas saime

ALFRĒDS KALNĀJS,

(17a) **Mannheim,** Nebeniusstrasse 9. DP Camp

PASTMARKAS

pērk, pārdod un izsūta; maiņburtnīcas pret maiņburtnīcām uz Michel'a kat. bazes jeb skaitu pret skaitu: Latvijas, Lietuvas un Igaunijas paketes 25, 50, 75 u. daž.; Eiropas un Āreiropas paketes 100, 200, 500 un daž.; joslu markas; pastmarku katalogus, žurnālus, aizbāžgrāmatas, krājburtnīcas un daž. piederumus. Ekspertīzes. Atsauksmes. Padomi.

NOTIS

pārdod; īrē, izsūtot pret garantiju; pārraksta, aranžē. Komponistu ģīmetnes. Nošu pastkartes.

MŪZIKAS INSTRUMENTI UN PIEDERUMI.

GLEZNAS

(latv. mākslinieku uc), asējumi, kopējumi, spec. pasūtinājumi, tautas tērpu pastkartes, bilžu ierāmēšana uc.

PASTMARKAS

	RM.
Retumi no Latvijas:	
Latvija-Afrika 26/30	4.500.—
Rīgas atbrīvošana 27/29	245.—
Rainis 153/58 B	310.—
Igaunijas:	
Lidpasts 43/45 A	1.200.—
Caritas 1937 126/29	255.—
Lietuvas:	
Voitkus 88	1.900.—

Krājumā arī lētās serijas. Cenu rādītājus izsūta un pasūtinājumus pieņem (573)

A. un V. Lapiņi

(16) **Fulda,** Konstantin Kaserne, (16) **Weilburg/L.,** Niedergasse 18.

Skumjām piesūkušās mūsu dvēseles — kas lies viņās siltu stariņu? **Četri latviešu zēni** vēlas iepazīties nopietnā precību nolūkā ar latviešu meitenēm līdz 25 g. Mūsu kopvecums 100 gadu. Rakstīt: **Jānim, Edgaram, Herbertam** un **Ansim.** St. Lambert's Hall, Weston, Nr. Spalding, Lincs, England. (614)

Lūdz atsaukties **Eleonoru Gregorčiku,** dz. Veičuks, dz. 1914. g., ar meitiņu **Muditi,** dzim. 1935. g. Pēdējā dzīves vieta Rīgā. Ir ziņas no vīra Latvijā. Rakstīt **Emmai Balodei:** (13b) Neuötting, Paulusstift, Oberbayern. (609)

Tautiete! Ar Jums vēlas sastapties un iemantot kā savu draugu Vācijā dzīvojošs 32 gadus vecs latvietis. Esmu slaida auguma, 178 cm. Tevi vēlos no 20—30 gadus vecu. Ja iespējams, lūdzu fotografiju. Rakstīt laikraksta **„Latvija"** redakcijai. Off. 601.

Trīs melnie - **Džeks, Džims** un **Džo** vēlas iepazīties ar tautietēm vec. no 18—23 g. Vēlama ģīmetne. Adr.: (16) Giessen, Licherstr. 106, L. S. Co 7132. (611)

Par **Vili Vasariņu,** bij. 19. divīzijas karavīru Kurzemē, lūdz ziņas brālis **Arturs Vasariņš:** (12b) Glasenbach b. Salzburg, DP Camp 12, Austria. (600)

Atsaucies! Skumju Mākonītis vēlas ar Tevi sarakstīties. Raksti man uz adresi: (20a) Bodenteich, Kr. Uelzen, „Muna". (605)

Kas ko zinātu par manu vīru **Oļegu Laimiņu,** dz. 1913. g. 1. jūlijā Rīgā, pēdējās ziņas no Dancigas, lūdzu rakstīt **Mildai Laimiņai:** (13a) Regensburg, v. d. Tann-Kaserne, Bl. F. Zimm. 51. (610)

Olaines - Katlakalna dr. mācītāju **Arminu Treuju** meklē **Olga Garecka:** l. South Str. Rochdale, England. (606)

Tumšas un aukstas ir mūsu baraku sienas. Arī mūsu sirdīs ir ledus. Ja esat meitenes, saules stari, rakstiet **Guntim, Airim, Ivaram:** Hesslingen, Transit Camp „B", Wolfsburg, Kr. Gifhorn (20b) II—5. (608)

†

Pēc īsām un grūtām ciešanām šķīrās uz mūžu 1948. g. 11. februārī mūsu mīļotais

Jāzeps Ostrovskis

(bijušais Daugavpils apriņķa priekšnieka sekretārs),

dzimis 1885. g. 20. janvārī Subatā. Apbedīts Ambergas pilsētas kapos.

Sēro

sieva, dēli, vedekla, brāļi un pārējie piederīgie